

A baloldali erkölcsi alapok

A tekintélyelvűség: A törzsi egyenlőségi diskurzus jellegéről, kohéziójáról és befolyásáról

Justin E. Lane¹ Kevin McCaffree^{2*} és F. LeRon Shults^{3&}

¹ ALAN Analytics S.R.O, Center for Mind and Culture, és Center for Modeling Social Systems, Kristiansand, Norvégia

² Szociológiai Tanszék, University of North Texas, Denton, TX, USA

³ Globális Fejlesztési és Tervezési Tanszék, Agder Egyetem, Kristiansand, Norvégia.

*Korrespondáló szerző

Email: leron.shults@uia.no

&A szerzők ábécérendben vannak felsorolva. Minden szerző egyenlő mértékben járult hozzá a munkához.

Absztrakt

A baloldali tekintélyelvűség továbbra is sokkal kevésbé érthető, mint a jobboldali tekintélyelvűség. Az előbbivel kapcsolatos, jellemzően felmérésekre támaszkodó szakirodalomhoz egy új közösségi médiaelemző megközelítéssel járulunk hozzá. Egy 60 fogalomból álló listát használunk arra, hogy feltáró vázlatot adjunk egy olyan politikai ideológia - a törzsi egyenlőségelvűség - körvonalairól, amelynek gyökerei a 19.th és a 20.th századi társadalomfilozófiában találhatók. Ezután a Google Books angol nyelvű korpuszának ($n > 8$ millió könyv) és a Twitterről származó egyedi tweet-ek ($n = 202\ 582$) elemzésével egy sor vizsgálatot végzünk annak megállapítására, hogy ez az ideológia mennyire összetartó a nyilvánosság körében, milyen mértékben mutatja az autoritarianizmus jegyeit, és milyen mértékben növekszik a népszerűsége. Bár feltáró jellegűek, eredményeink két formában is bizonyítékot szolgáltatnak a baloldali tekintélyelvűségre: (1) az erkölcsi alapelvek elméletéből levezetett mérések alapján a látszólagos liberálisok körében egyedülállóan konzervatív jellegzetesség, és (2) a düh jelentős túlsúlya a szorongáshoz vagy a szomorúsághoz képest a hangulatelemzésre elemzett tweetekben. Általánosságban az eredmények azt mutatják, hogy ez a világnézet egyre népszerűbb, egyre összetartóbb, és a tekintélyelvűség jegyeit mutatja.

Alapjai : A baloldali tekintélyelvűség erkölcsi kohéziója és befolyása

A törzsi egyenlőségi diskurzus jellege,

Bevezetés

Az elmúlt években az Egyesült Államokban a közbeszéd egyre inkább polarizálódott és szektásodott, ami új veszélyeket jelent a társadalmi stabilitásra és a demokráciára nézve (Finkel et al., 2020). E társadalmi kihívások súlyossága miatt nem meglepő, hogy számos pszichológus, politikai teoretikus és más tudós próbálta megmagyarázni az ezek háttérében álló mechanizmusokat. Az egyik legbefolyásosabb elmélet, amely e kutatások alapjául szolgált, Theodore Adorno és munkatársainak *Az autoriter személyiség* (Adorno et al., 2019) című, eredetileg 1950-ben megjelent munkáján alapul. Ez a megközelítés a tekintélyelvűséget a jobboldali ideológiákkal és magatartásformákkal azonosította. Egészen a közelmúltig a jobboldali tekintélyelvűség (RWA) állt a legtöbb kutatás kizárólagos fókuszában ezen a részterületen (Funke, 2005; Duckitt et al., 2010). Sőt, egyes tudósok még azt is állították, hogy a baloldali tekintélyelvűség (LWA) vagy kivételesen ritka, vagy - gyakrabban - nem létezik (Stone, 1980; Stone & Smith, 1993; Altemeyer, 1996).

Az utóbbi időben azonban egyre több politikai pszichológus érvel egyre erőteljesebben az LWA létezése mellett, és vizsgálja annak előfordulását különböző populációkban (Hiel et al., 2006; De Regt et al., 2011; Conway III et al., 2018; Fasce & Avendaño, 2020). Az autoritarianizmusról kimutatták, hogy előre jelzi a fertőzésveszélyt (Murray et al., 2013), és előre jelzi az alacsonyabb környezetbarát attitűdöket (Stanley & Wilson, 2019), valamint az autoriter politikai politikák nagyobb támogatottságát (Manson, 2020). Az ehhez hasonló eredmények, amelyek arra utalnak, hogy a politikai polarizáció és az autoritarianizmus formái csökkenthetik a társadalmi kohéziót és/vagy jelentősen befolyásolhatják a közpolitikát, még inkább kulcsfontosságúak az éghajlatváltozás és a COVID-19 világjárvány nyomán, amikor a társadalmi kohézióra és rugalmas közpolitikára van szükség a kritikus társadalmi kérdések kezeléséhez.

Ebben a cikkben három tanulmányt mutatunk be, amelyek összességében betekintést nyújtanak a "törzsi egyenlőségelvűség" (Clark & Winegard, 2020; Conway III, Zubrod, et al., 2020) jellegébe, kohéziójába és hatalmába a népszerű diskurzusban, amely érvelésünk szerint LWA-ra utaló jegyeket és olyan "kötelező" erkölcsi alapokat mutat, mint amilyeneket általában az RWA-hoz társítanak. Úgy tűnik, hogy ez a törzsi egyenlőségi diskurzus nagyrészt olyan ideológiákból tájékozódik, amelyek nagyjából a "kritikai elmélet" fogalmkörébe illeszkednek. A kritikai elmélet egy olyan intellektuális mozgalom, amely a társadalmi struktúrák kritikájára összpontosít. Bár elméleti alapjait eredetileg Karl Marx által kidolgozott elképzelések adták, a kritikai elmélet az 1900-as évek közepén a "frankfurti iskola" munkássága nyomán vált népszerűvé a nyugati egyetemeken, mielőtt a posztmodernizmus és a társadalmi konstruktivizmus az 1960-as évektől kezdve megjelent és általánossá vált.

Adorno, aki a politikai tekintélyelvűség jobboldali megítélésének egyik legfontosabb tudósa, kulcsszerepet játszott a kritikai elmélet tudományos fejlődésében is, mivel Max Horkheimerrel közösen írta annak egyik alapművét (2002). Az elmúlt évtizedekben azonban egyes kritikai

teoretikusok egy viszonylag szélsőségesebb ideológiai álláspont felé mozdultak el, amelyet a köznyelvben a "woke" kultúrával hoznak összefüggésbe, és amely szerintünk egy törzsi egyenlőségi diskurzust jelent (Delgado és Stefancic, 2017). E törzsi egyenlőségi diskurzus népszerű megnyilvánulásait elemezzük adatok segítségével

a Twiterről és a Google Booksról. Az alábbi első négy alfejezet röviden bemutatja az ezeket a kérdéseket körülvevő releváns tudományos irodalmat, és felvázolja a törzsi egyenlőségi diskurzusok tanulmányozásának indoklását és megközelítését. A fennmaradó három fő alfejezet ismerteti a módszereket és számol be az eredményekről (és nyújt egy kezdeti vitát). Az eredmények következményeinek általános megvitatásával, valamint kutatásunk korlátaival és a jövőbeli munka szükségességével zárjuk.

Baloldali tekintélyelvűség

Az LWA létezése és struktúrája továbbra is vitatott és kevésbé tanulmányozott annak ellenére, hogy a Marx és utódai által közvetlenül inspirált ideológiájú politikai mozgalmak több mint 100 000 000 ember halálát okozták (Rummel, 1994). Az RWA létezése és jellege ezzel szemben jól dokumentált és empirikusan igazolt. Valójában számos tudós továbbra is az aszimmetria mellett érvel, fenntartva Adorno azonosítását a tekintélyelvűség és a konzervativizmus között, és ezt a megközelítést gyakran a motivált társadalmi megismerés elméletei vezérlik (Jost et al., 2003; Nilsson & Jost, 2020). Mások elismerték, hogy a tekintélyelvűség valóban megtalálható egyes baloldali egyének körében, de azzal érvelnek, hogy a jobboldali egyének körében sokkal gyakoribb a jelenléte, ráadásul az RWA és az LWA jellemzői között jelentős különbségek vannak (Hiel et al., 2006). Megfigyelték például, hogy a tekintélyelvű baloldaliak politikai szerepvállalástól való visszavonulásra való hajlama lehet az egyik olyan tényező, amely a népegyenlőség belüli látszólagos ideológiai aszimmetriához vezet (Federico et al., 2017).

Más tudósok megvédték a tekintélyelvű szimmetria hipotézisét - azt az elképzelést, hogy a tekintélyelvűség jellemzői és aránya hasonló a bal- és a jobboldalon egyaránt.

A szimmetriahipotézisnek voltak korai bajnokai (pl. Ray, 1983), de az utóbbi években egyre népszerűbbé vált, mivel az új bizonyítékok arra utalnak, hogy az LWA valóban létezik, korrelál a politikai viselkedéssel, és olyan jellemzőkkel rendelkezik, amelyek meglehetősen hasonlóak az RWA-hoz (Conway III et al., 2018; Conway III & McFarland, 2019). Ez nem azt jelenti, hogy az LWA és az RWA szükségszerűen "tükrözik" egymást, hanem inkább azt, hogy olyan vonások "magja" közös bennük, mint "a társadalmi egységesség preferálása, a különböző másokkal szembeni előítéletek, a csoport tekintélyének a viselkedés kikényszerítésére való hajlandósága, a kognitív merevség, az agresszió és a büntető szándék a vélt ellenségekkel szemben, a hierarchia iránti túlzott aggodalom és a morális abszolutizmus" (Costello et al., 2020, 63. o.).

Az RWA-t befolyásoló egyik legtöbbet vizsgált tényező a kontroll elvesztése (és a kontroll iránti igény). Ez utóbbi magas szintje kompenzáló attitűdökhöz és viselkedéshez vezethet, beleértve az olyan ideológiák támogatását, amelyek segítenek az egyéneknek visszaszerezni és fenntartani a kontroll és a struktúra érzését (Kay et al., 2008). Az ilyen ideológiák lehetnek vallási vagy világiak, pl. egy irányító istenbe vagy egy irányító kormányba vetett hit (Kay et al., 2009). A nagyfokú kontrolligény ideológiai szélsőségességhez is vezethet (Kay & Eibach, 2013). Különösen a személyes kontroll elvesztését átélő emberek nagyobb valószínűséggel támogatnak egy olyan világvéleményt, amely átfogó, totalizáló entitásokból áll; és ahogy a következő részben kibontjuk a modern törzsi egalitárius diskurzushoz kapcsolódó sajátos hiedelmeket, hasznos szem előtt tartani, hogy az érzékelt *hatalmi egyenlőtlenségek* mennyire központi szerepet játszanak ebben a világvéleményben. A legújabb tanulmányok szerint a stressz és a fenyegetettség a status quo ideológiájának való fokozott megfeleléshez vezethet, legyen az konzervatív vagy liberális (Conway III, Chan, et al., 2020). Más tanulmányok azt mutatják, hogy a liberálisok a konzervatívokhoz hasonlóan jobban megfelelnek az ingroup normáknak a fenyegetett személyes

kontrollra válaszul (Stollberg et al., 2017).

Ez nem jelenti azt, hogy a magas RWA vagy LWA értékű egyének ugyanúgy fenyegetve érzik magukat, sem azt, hogy ugyanazokat a megoldásokat részesítik előnyben. A megkülönböztető pszichológiai szükségletek és a megkülönböztető történelmi örökségek szerepet játszanak a tekintélyelvűség bal-jobb orientációk szerinti megoszlásában (Thorisdottir et al., 2007; Dinas & Northmore-Ball, 2020). Úgy tűnik továbbá, hogy a liberálisok az elvesztett ellenőrzés kompenzálásaként a gazdaságpolitikára, míg a konzervatívok a szociálpolitikára reagálnak érzékenyebben (Bullock et al., 2020; Ponce de Leon & Kay, 2020). Ezt támasztja alá nyugat-európai politikai aktivista mintán végzett vizsgálat, amely szerint az LWA negatívabb kapcsolatban állt a gazdasági konzervativizmussal, mint a kulturális konzervativizmussal (Hiel et al., 2006). A nyugat-európai baloldali tekintélyelvűek körében végzett kutatás azt is megállapította, hogy az ilyen egyének hajlamosak voltak a gazdasági szempontokat előnyben részesíteni a társadalmi-kulturális szempontokkal szemben, amikor politikai pártba léptek (Lefkofridi et al., 2014). Hasonlóképpen, a kommunista örökséggel rendelkező országokban az LWA-kra vonatkozó kutatások is azt mutatják, hogy az ilyen kontextusban a válaszadók baloldali-jobboldali orientációjukban nagyobb hangsúlyt fektettek a gazdasági (a társadalmi) dimenziókra (Pop-Eleches & Tucker, 2020). Ez párhuzamba állítható a 20. század kommunista rendszereinekth fókuszával, amelyek végül is a (kényszerítő) gazdasági helyreállítás szorgalmazását helyezték előtérbe.

Az LWA-RWA (a)szimmetriáról szóló vitát fontos megérteni a szélesebb kontextusban is, a folyamatban lévő viták keretében, amelyek arról szólnak, hogy a liberálisok és a konzervatívok mennyire (nem) egyformán elfogultak (Ditto et al., 2019; Baron & Jost, 2019), és többé-kevésbé (im)morálisak-e az attitűdjeik és viselkedésük (Smith et al., 2014; Vasilopoulos & Jost, 2020). Ezzel eljutottunk a szociálpszichológia egy másik népszerű elméletét - a morális alapok elméletét - körülvevő irodalomhoz, amely releváns az LWA jelenlétének és elterjedtségének elemzése szempontjából a törzsi egalitárius diskurzusban.

Erkölcsei alapok elmélete

Az erkölcsi alapok elmélete (MFT) az erkölcs (legalább) öt evolúciósan megalapozott intuitív "alapot" tételez fel (Graham et al., 2009; Haidt, 2007; Haidt & Joseph, 2004). Ezek közül hármat - az ingroup/hűség, a tekintély/tisztelet és a tisztaság/szentség - általában *kötelező* alapoknak neveznek, mivel az elmélet szerint ezek elősegítik a társadalmi koalíciók kohézióját. A fennmaradó kettőt - méltányosság/viszonosság és ártalom/gondoskodás - általában *individualizáló* alapoknak nevezik, mivel nyilvánvalóan kapcsolódnak a liberális filozófiai hagyományban az egyének jólétének és jogainak hangsúlyozásához. Az erkölcsi alapokra vonatkozó kérdőívet (MFQ) széles körben használták annak kimutatására, hogy míg a liberálisok elsősorban az individualizáló alapokra támaszkodnak, addig a konzervatívok inkább mind az öt alapra támaszkodnak. Ez a preferált intuitív alapok vagy "morális szignatúrák" különböző kombinációit tárja fel (Haidt et al., 2009). Az MFT alapítói és legismertebb képviselői kifejezetten nem csak leíró, hanem normatív módon is megfogalmazzák kutatási eredményeiket, azzal érvelve, hogy a társadalomtudósoknak, akik általában liberálisok, nagyobb jelentőséget kellene tulajdonítaniuk a konzervatívok kötelező érvényű alapoknak és elfogadniuk az erkölcsi pluralizmust (pl. Graham et al., 2013).

Az MFT legalább két okból releváns az LWA és a tekintélyelvű (a)szimmetria-vitához kapcsolódó tágabb kérdések kutatása szempontjából. Először is, az RWA-ról kimutatták, hogy előre jelzi a "Magas moralista" szignatúrát, amelyet differenciálatlanul magas támogatottság

jellemez mind az öt alapvetésben (Milojev et al., 2014). Ez azt jelenti, hogy a tipikusan "konzervatív" morális szignatúra az, amelyben a kötelező alapoknak legalább akkora súlya van, mint az individualizáló alapoknak. Ezek az eredmények látszólag alátámasztják az aszimmetria tézist. Azonban éppen az ilyen jellegű megállapítások vezettek arra, hogy egyes tudósok elméleti és módszertani alapon kritizálják az MFT-t általában és az MFQ-t különösen. Hatemi és munkatársai például paneladatokat használtak fel

elemzést az erkölcsi intuíciók és a politikai meggyőződések közötti oksági irány azonosítására, és azt találták, hogy az utóbbiakat vezérlő motivált érvelés inkább az előbbieket vetíti előre, mint fordítva, megkérdőjelezve az MFT mint ideológiaelmélet magyarázó erejét (Hatemi et al., 2019). Az MFT-t és az MFQ-t az ideológia és az előítélet kettős folyamatmodelljének hívei is kritizálták, amely szerint minden erkölcs valamilyen módon kapcsolódik a károkozáshoz (Gray et al., 2014; Gray & Keeney, 2015; Schein & Gray, 2015), ami segít megmagyarázni, hogy a kötelező erkölcsi alapok néha miért nem képesek megjósolni a konzervativizmust (Harnish et al., 2018).

Ezért ebben a tanulmányban azt keressük, hogy az MFT hogyan működhet, ha a kritikai elméleti diskurzus által inspirált vagy informált nyilvános eszmecserékből származó "erkölcsi aláírás" megtalálására használjuk.

Az MFT azért is fontos a jelenlegi kutatásunk szempontjából, mert szerepet játszik a társadalomtudósok szélesebb körű vitájában a konzervatívok és liberálisok közötti *erkölcsi* (a)szimmetriáról. Vajon az erkölcsi alapok egyes kombinációi "jobbak", mint mások? A mi célunk itt nem az, hogy erkölcsfilozófusként beleszóljunk ebbe a vitába, hanem az, hogy hozzájáruljunk az empirikus bizonyítékokhoz, amelyek az ilyen beszélgetéseket követhetőbbé tehetik. Amint fentebb említettük, néhány társadalomtudós számára már maga a gondolat is, hogy LWA létezhet, ellenszenvesnek tűnik. Ezt a reakciót nem nehéz megérteni. Egyes tanulmányok például azt mutatják, hogy az "individualizáló" alapvetések (amelyek a liberális baloldalhoz kapcsolódnak) univerzális *előítéletcsökkentő* hatással bírnak, míg a "kötelező" alapvetések (amelyek a konzervatív jobboldalhoz kapcsolódnak) *növelik a* biztonságot és a bizonyosságot fenyegetőnek érzékelt derogált külső csoportokkal szembeni *előítéleteket* (Hadarics & Kende, 2018). Úgy tűnik, hogy a proszociális orientációk (például az empátias érzékenység) is erősebben korrelálnak az "individualizáló" aggodalmakkal (Strupp-Levitsky et al., 2020). Egyes bizonyítékok arra utalnak, hogy az MFQ ártalom és méltányosság skálái *univerzalizáló* motívumot tükröznek (az MFT "individualizáló" címkéje által sugallt autonómia-kereső motívum helyett), míg a tekintély, az Ingroup és a tisztaság skálák *tekintélyelvű* motívumot tükröznek (Sinn & Hayes, 2017). Ezek az ellentétes hatások a diszkriminációra és a csoportközi ellenségességre néhány kritikust arra késztettek, hogy megkérdőjelezzék azt az elképzelést (amely az MFT hívei körében gyakori), hogy a kötelező és az individualizáló aggodalmakat "objektív értelemben ugyanazon az erkölcsi síkon működőnek kell tekinteni" (Kugler et al., 2014, 426. o.).

Egyetértünk ezekkel (és más szerzőkkel) abban, hogy az előítéletek, a csoporton kívüli ellenségesség stb. inkább súlyosbítják, mint enyhítik a társadalmi kihívásokat, különösen a mai pluralista társadalmakban. Ugyanakkor könnyen lehet, hogy ezek és más "tekintélyelvű" vonások "kötődési" funkciót töltenek be egyes baloldali beállítottságú egyének körében.

Törzsi egyenlőség

A baloldali politikai filozófia tekintélyelvűbb formái mögött meghúzódó világnézeti feltevések némelyikét a közelmúltban "törzsi egyenlőségelvűségként" írták le (Conway III, Zubrod, et al., 2020). Ez a világnézet paradoxnak, sőt oximoronikusnak tűnhet, mivel a "törzsiesség" (a saját csoport jobbnak gondolása másoknál) és az "egyenlőségelvűség" (a csoportkülönbségek minimalizálására való hajlam) ellentmondásosnak tűnik. Clark és Winegard a törzsi egyenlőségelvűséget úgy határozta meg, hogy az öt, egymással összefüggő összetevőből áll: (1)

a demográfiai csoportok (pl. nemek, fajok) *nem* különböznek genetikailag a társadalmilag értékelt tulajdonságok tekintetében; (2) az előítélet és a bigottság mindenütt jelen van, *állandó és meghatározó* a modern társadalomban; (3) a csoportok *csak azért* különböznek egymástól, mert rendszeresen tapasztalják az előítéleteket és a diszkriminációt; (4) aki azt állítja, hogy a csoportok különböznek egymástól a

előítéletektől vagy megkülönböztetéstől eltérő okokból csak saját előítéleteit próbálja igazolni; és (5) minden intézkedést megtehetünk és meg is kell tennünk annak érdekében, hogy a társadalom demográfiai csoportjai egyenlő eredményeket élvezzenek" (2020, 10. o.). Természetesen lehetséges, hogy valaki elfogadja ezeket az egyenlőségi feltevéseket anélkül, hogy ideológiailag szélsőséges lenne. A lényeg azonban az, hogy ezek a feltevések elvileg szélsőséges, akár erőszakos, megtorló politikai attitűdökhöz vezetnek, mivel a valóságot csoportok közötti hatalmi háborúként értelmezik.

Így az a tény, hogy a politikai ideológiai spektrum *mindkét* szélsőségétől való félelem a negatív érzelmeket és a csoporton kívüli derogációt jelzi előre (van Prooijen et al., 2015), arra engedhet következtetni, hogy egyes populációkban - bizonyos feltételek mellett - baloldali és tekintélyelvű egyénekkel is találkozhatunk. Végül is, a bizonyítékok azt mutatják, hogy a liberálisok (a konzervatívokhoz hasonlóan) nagyobb valószínűséggel működnek a *kötelező* alapokból, vagy támogatják a *kötelező* alapokat, ha magas a kognitív lezárás iránti igényük (Baldner et al., 2018) vagy magas a krónikus lokomóciós aggodalmak a mozgás ellenőrzésére (Cornwell & Higgins, 2014). A bizonyítékok arra is utalnak, hogy a tekintély, az Ingroup és a tisztaság alapjai a társadalomtudományok baloldali-liberális "érzelmi közösségében" működnek, amely az áldozatokat (egy bizonyos fajta) olyan módon szakralizálja, amely csökkenti a tudósok képességét a kiszolgáltatott csoportok körülményeinek objektív értékelésére (Horowitz et al., 2018).

Mint fentebb említettük, egy viszonylag szélsőséges ideológiai irányzat jellegét, kohézióját és hatását szeretnénk tanulmányozni, amely eredetileg a kritikai elmélethez kapcsolódott az akadémián, és amely az utóbbi években a populáris diskurzusban is megjelent. A következőkben a "törzsi egyenlőségpárti" kifejezést vesszük kölcsön e diskurzus leírására, és azt vizsgáljuk, hogy milyen mértékben mutat az MFT és a baloldali tekintélyelvűség kötelező alapjaival kapcsolatos vonásokat. Az LWA-nak azt a formáját, amelyre itt összpontosítunk, nemrégiben egy tanulmányorozatban írták le, amely egy olyan világnézetet azonosított (azaz egy változócsoporthoz, amely az LWA varianciájának 55%-áért felelős), amely "sértett és felforgató", amelyet "a közzféra mélyen erkölcstelen, igazságtalan és bizonytalan értelmezése" alakít, és amely arra motiválja az embereket, hogy "szélsőséges igazságkeresésben vegyenek részt" (Fasce & Avendaño, 2020, 8. o.).

Az akadémiai kritikai elmélet hatása a kortárs törzsi egyenlőségi diskurzusra és potenciálisan az LWA-ra évtizedek alatt írt több száz szövegben is szemléltethető. Két emblemikus példát hozunk itt. Az első egy nemrégiben Angela Harris által írt passzusból származik, amelyet Richard Delgado és Jean Stefancic tekintélyes könyvének, a *Critical Race Theory-nak* a bevezetőjében írt: *An Introduction (Bevezetés) című könyvéből*:

"A hagyományos polgárjogokkal ellentétben, amelyek a fokozatosságot és a lépésről lépésre történő haladást vallják, a kritikai fajelmélet megkérdőjelezi a liberális rend alapjait, beleértve az egyenlőségelméletet, a jogi érvelést, a felvilágosodás racionalizmusát és az alkotmányjog semleges elveit" (Delgado & Stefancic, 2017, 3. o.).

Ahogy ez az idézet is mutatja, a kritikai elmélet alapvető axiómája, hogy a modern nyugati társadalom előítéletekre és diszkriminációra épül, valamint olyan intézményi struktúrákra, amelyek az ilyen előítéletek és diszkrimináció fenntartását támogatják, vagy legalábbis nem támadják meg. Emiatt azok a fajta politikák, elvek és intézmények, amelyekre más polgárjogi

vezetők támaszkodhatnak - egyenlőségelmélet, jogi érvelés, tudományos racionalitás, alkotmányos védelem - okafogyottá válnak. Mint ilyen, a hatékony orvoslás a társadalom és az intézmények forradalmi visszafordításából és átalakításából származik, hogy új felépítményt hozzanak létre.

A kapitalizmus a kritikai teoretikusok számára is a kritika központi forrása, és talán az egyenlőtlenség kritikájának központi eleme (Marx tudományának öröksége).

"A gyakorlat a gyakorlattal kezdődik. Ez a forradalmi kritikai pedagógia szolidaritási és elkötelezettségi politikájának alapja. Bár a radikális tudomány és az elméleti gondolatok fontosak - rendkívül fontosak -, az emberek nem válnak politikailag tudatossá, és nem vesznek részt radikális tevékenységben. A forradalmi harc vitatott cselekedeteiben való részvétel inkább új politikai identitásokat hoz létre, amelyek az elméleti elkötelezettség révén finomodnak, és a kritikai reflexivitás gyakorlata által minden pillanatban felfrissülnek. A kritikusan tájékozott politikai identitások nem a forradalmi cselekvést motiválják, hanem inkább az ilyen cselekvés logikus következményeként alakulnak ki. A forradalmi kritikai nevelők által megidézett cselekvés pedig mindig heterogén, sokoldalú, protagonista, demokratikus és részvételi - de mindig fókuszált - antikapitalista harc" (McLaren, 2019, 28. o.).

Talán egy alaposabb példa jobban kifejezné ugyanazt az alapérzést. Herbert Marcuse, a kritikai elmélet egyik megalapítója az 1960-as években a szociológiában azt írja:

"[Az elnyomottak] fennmaradása fontosabb, mint a visszaélésekkel élők jogainak és szabadságjogainak megőrzése, amelyek alkotmányos jogköröket biztosítanak azoknak, akik elnyomják ezeket a kisebbségeket. Mostanra már nyilvánvalónak kellene lennie, hogy a polgári jogok gyakorlása azok által, akik nem rendelkeznek velük, feltételezi a polgári jogok megvonását azoktól, akik megakadályozzák azok gyakorlását, és hogy a Föld Kárhozottjainak felszabadítása nemcsak régi, hanem új uraik elnyomását is feltételezi" (Marcuse, 1965, 110. o.).

A kritikai elmélet központi témái úgy foglalhatók össze, mint a (nyugati) intézményekkel szembeni bizalmatlanság, az egyenlőtlenség és az elnyomás keresése és az azzal kapcsolatos aggodalom, valamint a vélt státushierarchiák megszüntetésének vagy megfordításának vágya. Ezek egybehangzónak tűnnek a baloldali tekintélyelvűség magjának leírásaival: "forradalmi agresszió, felülről irányított cenzúra és antikonvencionális...[vagy] "erkölcsileg abszolutista és intoleráns vágyak a társadalmi szerveződés kényszerítő formái iránt" (Costello et al., 2020, 70. o.).

A törzsi egyenlőségi diskurzus más újításai szerint azok az egyének, akik több elnyomottnak tekintett kategóriához tartoznak (pl. egy fekete homoszexuális nő), elméletileg olyan interszekcionális elnyomástól szenvednek, amely súlyosbítja az elnyomás hatását, amely bármelyik kategóriához való tartozásból fakad (Crenshaw, 1989). Míg a klasszikus marxista konfliktuselmélet elsősorban a hatalmi viszonyok gazdasági elhatárolódására összpontosított, a törzsi egyenlőségi kritikai elmélet tágabban összpontosít arra, hogy az elnyomott egyének által birtokolt minden egyes társadalmi és személyes identitásban hogyan történik a kizsákmányolás. Ez a marxista elmélet elméleti kiterjesztésének tekinthető, amikor az egyéneken belül a különböző konstruált identitásokra összpontosítva keveredik; ami indokolja a kritikai elméletnek a "neomarxizmus" általános keretébe való beillesztését (Scott és Marshall, 2009). A törzsi egyenlőségi diskurzus következőképpen gyakran ábrázolja a többszörösen megrontott identitással rendelkező, ostromlott kisebbségek elnyomásának tapasztalatát állandónak, áthatónak és a társadalom minden intézményén keresztül közvetítettnek a családtól, a gazdaságtól és az orvostudománytól kezdve a banki, jogi és szórakoztatóiparig (Collins, 1990; Schulz & Mullings, 2006). A kritikai teoretikusok gyakran jellemzik a társadalmi életet az egymást keresztező elnyomások mindent átfogó mátrixaként (Bell, 1995; Collins, 2015; Delgado & Stefancic, 2017; DiAngelo, 2018; Ferber et al., 2007; Fleming, 2018; McIntosh, 1995; Sue, 2003, 2010), amelyeket - legalábbis implicit módon - az általános társadalmi tudatosságot

formáló jogi és politikai szuperstruktúra tart fenn.

Korábbi elemzők [pl. (Pinker, 2005)] megjegyzték, hogy az ilyen diskurzusok hajlamosak az emberi viselkedést úgy konceptualizálni, mint amit kizárólag a hatalomra való törekvés vezérel: az emberek nem egyénként, hanem csoportokként vagy "közösségekként" lépnek kapcsolatba egymással, akiket a nagyobb hatalomra való törekvés motivál. Ez a megközelítés azt sugallja, hogy az elnyomottak csak a kiváltságos jogok és intézményi tekintélyek lebontásával, valamint az intézmények közötti hatalmi viszonyok átalakításával vagy újrászervezésével biztosíthatják túlélésüket (Marcuse, 1965). Bár a törzsi egyenlőségelvűség eredetileg akadémikusok által fogalmazódott meg, később elterjedt az üzleti életben, a politikában és a populáris kultúrában. Ez egyrészt annak eredménye, hogy a társadalomtudományi és bölcsészettudományi területeken - ahol a kritikai elméletet tanítják - végzetek belépnek a munkaerőpiacra, másrészt pedig annak, hogy az egyetemi adminisztrátorok olyan réseket hoztak létre az egyetemeken belül, amelyek a "sokszínűséget, egyenlőséget és befogadást" tárgyaló programok népszerűsítését és pénzszerzését szolgálják, amelyek maguk is gyakran a kritikai elmélet alapjain állnak (Campbell & Manning, 2018). Amennyiben a törzsi egyenlőségelvűség a valóságot a társadalmi és pénzügyi kiváltságokkal és hatalommal rendelkezőnek vagy "nem rendelkezőnek" ítélt csoportok közötti hatalmi harcként keretezi, a törzsi egyenlőségi diskurzusok az LWA táptalaja lehetnek.

A jelen tanulmányok

A következő tanulmányok a közösségi média elemzését és a bibliometriai technikákat (az alábbiakban kifejtve) használják fel a törzsi egyenlőségi diskurzusok jellemzőinek, koherenciájának és hatásának feltárására, ahogyan az az 1. táblázatban szereplő kifejezések használatában megnyilvánul.

1. táblázat: A vizsgálat célkifejezései

Feltételek			
Ableizmus	Genderfluid	Osztályelnyomás	sjw
Ellenőrizze a kiváltságait	Genderqueer	Patriarchátus	Maradj ébren
Cisgender	Egészséges bármilyen méretben	Előítélet plusz hatalom	Straightsplaining
cisgendered	Egészséges minden méretben	Privilege	Thinsplaining
Cishet	Heteronormatív	Kiváltságos vakság	Harmadik nem
Cisplaining	Heteroszexizmus	Problémás	Mérgező férfiasság
Ciszekszizmus	Heterosplaining	problematizálja	Transzfóbia
Classplaining	Belső elnyomás	Progresszív verem	Riasztás figyelmeztetés
Gyarmatosítók	Belterjes kisebbség	Előnyös névmások	Kiváltás
Dekolonizáció	Internalizált felsőbbrendűség	Queer	Szóbeli erőszak
Kulturális kisajátítás	Interszekcionalitás	A nemi erőszak kultúrája	Áldozathibáztatás
Kulturális törlés	Mansplaining	Biztonságos hely	Fehér törekenység
A nemek közötti különbségtétel	Mikroagresszió	Sizesplaining	Fehér kiváltság
Faji törlés	Szexuális elnyomás	Társadalmi konstrukció	Whitesplaining
nemek szerinti	Faji elnyomás	Szociális igazságosság	Woke

E kifejezések kiválasztása, mint a populáris kultúrában megjelenő törzsi egyenlőségi diskurzus reprezentatív kifejezései, a vonatkozó tudományos szakirodalom és a népszerű online

diskurzusok átfogó áttekintésén alapuló szakértői döntés eredménye volt. Más szakértők esetleg más kifejezéseket választottak volna ki

elemzés, de úgy véljük, hogy az 1. táblázat a céljainknak megfelelően megragadja a célunkat. Ezeket a kifejezéseket "sibbolétáknak" tekinthetjük, mivel e diskurzuson belül jelezhetik, hogy valaki ahhoz a törzshöz tartozik, amely szentnek tartja az egyenlőségi hiedelmeket és attitűdöket. A jelen tanulmányok célja az volt, hogy választ adjanak a hipotézisekre az LWA-érzelmekek és a "kötelező" alapok jelenlétéről és elterjedtségéről a törzsi egyenlőségi diskurzuson belül, valamint az utóbbiaknak mint az Egyesült Államokban és az angol nyelvű világ nagy részén tomboló kultúrharok domináns erejének a terjedéséről.

1. TANULMÁNY

Bár a törzsi egyenlőségi diskurzus és az LWA-val való lehetséges kapcsolatának kutatása gyorsan növekszik, még nem bizonyított, hogy az ilyen diskurzus az ideológiai szélsőségesség és/vagy az autoritarianizmus jegyeit tartalmazza. Első tanulmányunk célja, hogy segítsen betölteni ezt a szakirodalmi hiányosságot.

H1: A törzsi egyenlőségi diskurzus olyan jegyeket mutat, amelyek az ideológiai szélsőségességre, a tekintélyelvűsége és a "kötelező" erkölcsi alapokra utalnak.

Módszerek

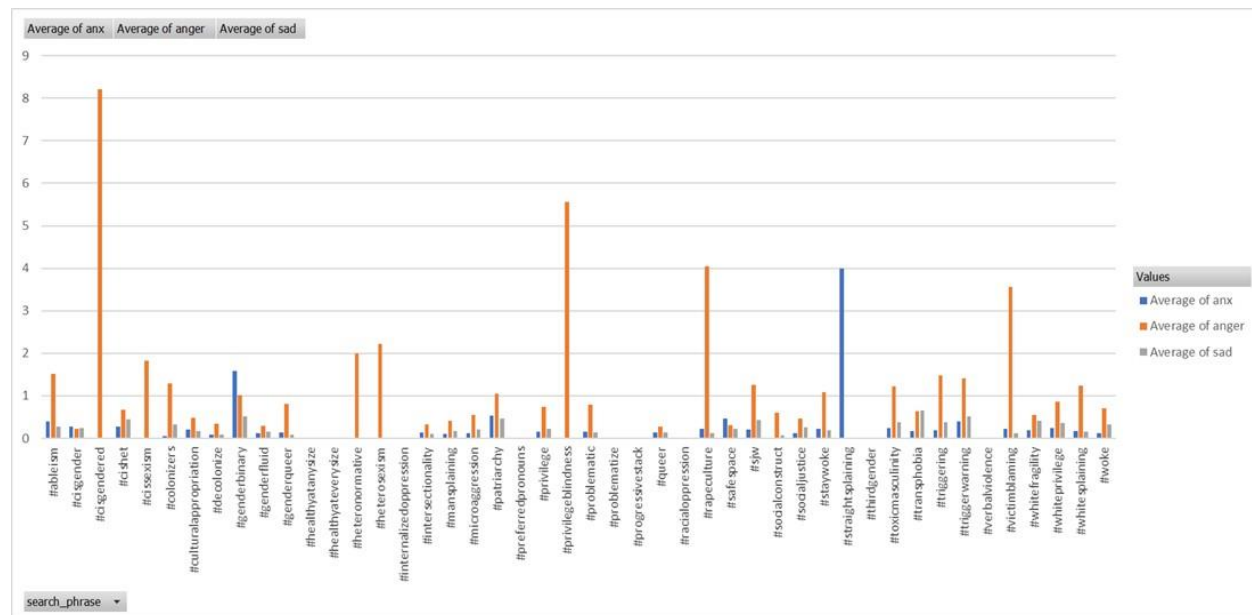
Ennek a hipotézisnek a vizsgálatához a Twiterről származó adatokat tanulmányoztuk, amelynek 126 millió napi aktív felhasználója van, és percenként átlagosan több mint 345 000 tweetet küld. Adataink a Twitter API segítségével 2019. 4-18. és 2019. 5-26. között lekaptak bejegyzések mintájából származnak. A Twitert azért választottuk, mert a felhasználók választhatják, hogy a "#" szimbólum, az úgynevezett "hashtagek" segítségével kulcsszavakat társítanak a bejegyzéseikhez. A jelenlegi tanulmányhoz a tweetek a hashtagek segítségével lettek lekaparva, amelyeket úgy hoztak létre, hogy eltávolították a mondatokban lévő fehér szóközöket, és a "#" szimbólumot a tweetekben megjelenő shibboleth-ek (lásd a fenti 1. táblázatot) elé tették. Egy Pythonban kifejlesztett szkript segítségével összesen 227 332 tweetet gyűjtöttek össze. A retweeteket (duplikátumokat) kihagytuk az elemzésből. Ezen túlmenően, hogy ellenőrizzük az adatokban lévő trollokat, az online "trollok" felismerésére kiképzett mesterséges intelligenciaosztályozó rendszert használtunk (amelyet az ALAN Analytics hozott létre és bocsátott rendelkezésre), és eltávolítottuk őket az adathalmazból. Így 202 582 tweet maradt, amely 7353 egyedi token-t tartalmazott. Ezután minden egyes tweetet kódoltunk erkölcsi szignatúra és kifejezésgyakoriság-elemzés céljából. Az alábbi eredményekre vonatkozó részben ezekre Twitter-adatkészletként hivatkozunk.

Érzelemelemzést is végeztünk az egyes konkrét kifejezéseken/hashtageken, hogy felmérjük, ezek közül melyekhez társult a leginkább érzelmdús nyelvezet, és hogy megállapítsuk, hogy a tweetek általános érzelmessége összhangban van-e az ideológiai *szélsőségesség* kialakult profiljaival (Frimer et al., 2019). Annak tesztelésére, hogy a Twitter-adatkészlet mutat-e *autoriter* szignatúrát, a Linguistic Inquiry and Word Count (LIWC) elemzést (Lane, 2015; Lane & Gantley, 2018) használtuk. Az egyes elemzési módszereket az alábbiakban részletesen tárgyaljuk. A LIWC-t alkalmazó korábbi kutatások kimutatták, hogy az ideológiai szélsőségesség összefügg a következetesen dühös, negatív tweetekkel (Lane, 2015; Preotiuc-Pietro et al., 2017). Ezen túlmenően a különböző erkölcsi alapokhoz kapcsolódó kulcskifejezések szógyakorisági számlálását alkalmazó korábbi elemzések (pl. Graham et al., 2009) azt mutatták, hogy a politikai liberálisok jellemzően olyan szavakat használnak, amelyek szelektíven

hangsúlyozzák az individualizáló vagy univerzalizáló alapokat (kár, igazságosság), míg a konzervatívok inkább a kötelező alapokhoz (tekintély, ingroup, tisztaság) kapcsolódó szavakat.

Eredmények és vita

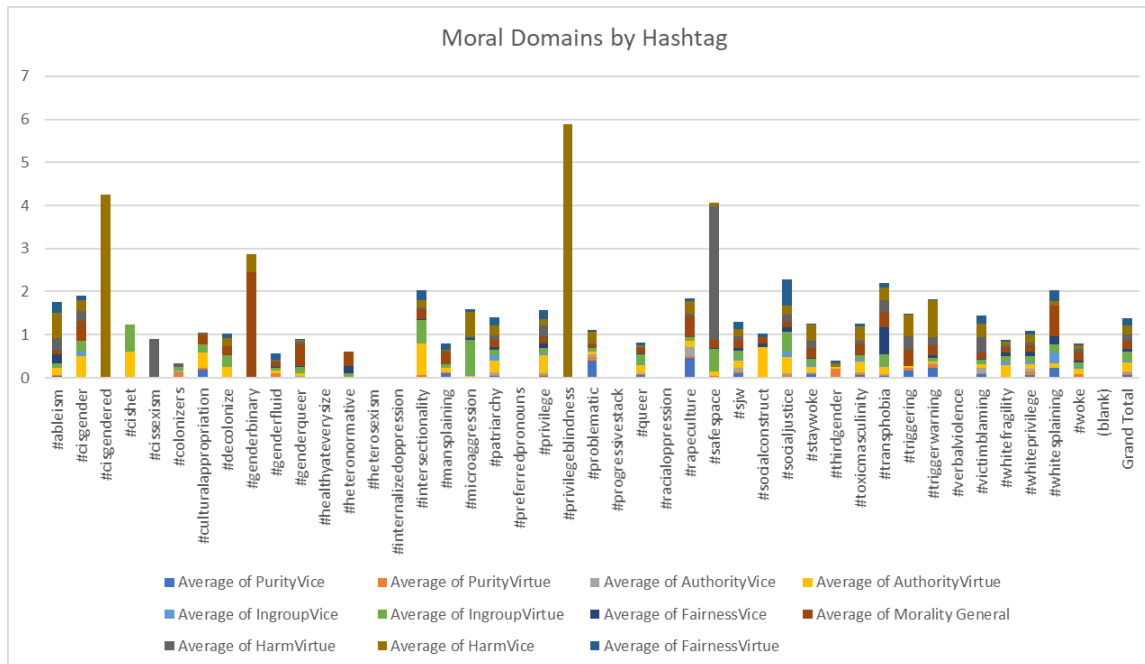
Azt találtuk, hogy a Twitter-adathalmazban kifejezett általános érzelmesség összhangban van az ideológiai szélsőségeség profiljával, azaz a dühöt/ellenségességet jelölő szavak sokkal nagyobb valószínűséggel társulnak a célkifejezésekhez/hashtagekhez, mint a szomorúságot vagy szorongást jelölő szavak. A harag kifejezésével leginkább összefüggésbe hozhatónak talált shibboleth-ek a következők voltak: #cisgendered, #privilegeblindness, #rapeculture és #victimblaming, bár más kifejezések/hashtagek is kimutatták ezt az érzelmi jegyet (lásd az 1. ábrát).

1. ábra. A DDW-tweetek szorongása, dühe és szomorúsága

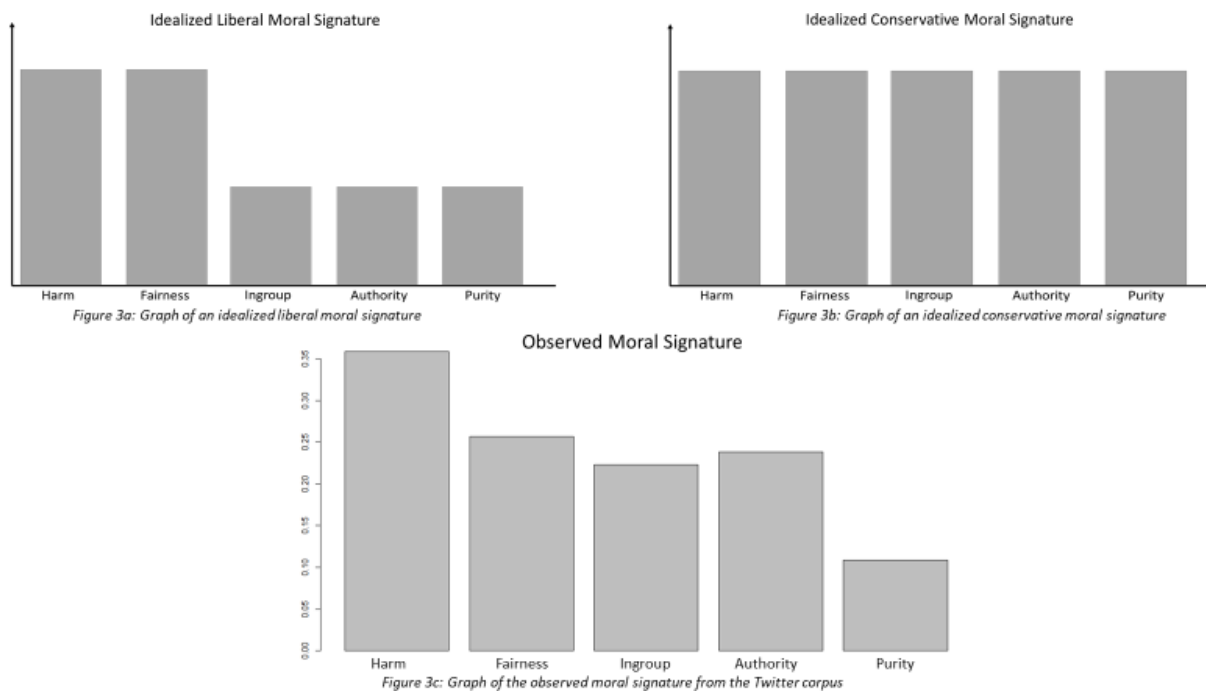
Érdekes módon csak két shibboleth-t hoztak összefüggésbe a szorongás kifejeződésével: #straightspaining (a heteroszexuális embereket jelölő kifejezés, akik megpróbálnak dolgokat megmagyarázni másoknak) és #genderbinary (a férfi és a nő a leggyakoribb vagy egyetlen nemi identitást jelölő kifejezés). Összességében a szomorúság kifejezései sokkal kevésbé voltak gyakoriak a szorongás kifejezéseihez képest, és különösen a harag nagyon gyakori kifejezéséhez képest. Az összes vizsgált érzelem közül a #cisgendered (a heteroszexuális embereket jelölő kifejezés) társult a legtöbb érzelmmel teli szöveggel, szinte kizárólag dühvel. Ismétlem, a düh emelkedett szintje számos korábbi munkában összefüggésbe hozható a politikai szélsőségességgel és a tekintélyelvűséggel (pl. Cohrs és Ibler, 2009; Strauts és Blanton, 2015; Sterling et al., 2020), talán azért, mert a düh szelektíven fejeződik ki az észlelt erkölcsi vétségekre adott válaszként (Gutierrez et al., 2012).

Az egyes kifejezésekhez/hashtagekhez kapcsolódó szövegek erkölcsi alapokra utaló szignatúráinak elemzésének eredményei azt mutatták, hogy az erkölcsi alapokra utaló szövegek leginkább a #cisgendered, #healthyatanyprice, #heterosexism, #privilegeblindness és #safespace szignatúrákhoz kapcsolódnak. A 2. ábra a több kifejezéshez/hashtaghez kapcsolódó erkölcsi alapozás tartományait mutatja be.

2. ábra. Erkölcsi tartományok Hashtagek szerint

Értékeljük továbbá az összes célkifejezéshez/hashtaghez kapcsolódó szöveg általános erkölcsi alapjait is. Ez azért fontos, mert, mint fentebb említettük, a korábbi kutatások szerint a liberálisok és a konzervatívok az erkölcsi alapok különböző csoportjait hangsúlyozzák: a liberálisok inkább az ártalom elkerülésének és a méltányosság biztosításának értékeit fejezik ki, mint a konzervatívok, akik nagyobb relatív hangsúlyt fektetnek a csoporton belüli lojalításra, a tekintély iránti tiszteletre és a tisztaságra. Azt találtuk, hogy a célkifejezéseinket használó Twitter-bejegyzések olyan szokatlan erkölcsi aláírást tartalmaznak, amelyet a korábbi kutatásokban nem láttunk. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy ezt a liberális diskurzust valóban a kár elkerülésének hangsúlyozása jellemzi; ugyanakkor nagyobb hangsúlyt fektet az ingroup-hűségre és a tekintély iránti tiszteletre (kötelező alapokra), mint a méltányosságra (lásd a 3c. ábrát; a 3a. és a 3b. ábra az idealizált liberális, illetve konzervatív erkölcsi szignatúrát mutatja).

3. ábra. A DDW-tweetek erkölcsi tartományai

Ennek a jellegzetes erkölcsi jegynek a felfedezése megerősíti más tanulmányokat, amelyek szerint az ideológiai preferenciák nagyobb heterogenitást mutatnak, mint azt a korábbi MFT-kutatások sugallták (Weber & Federico, 2013). Ez a "törzsi egyenlőségi" szignatúra a legmagasabb az ártalom elkerülése (jellemző a liberális baloldalra), de magasabb a tekintély és az ingroup-alapok (jellemző a konzervatív jobboldalra), mint a *méltányosság*. Más szóval, valóban "törzsi" (az ingroup lojalitásra és a tekintély iránti tiszteletre összpontosít), de a törzs érdeke, hogy elkerülje mások megkárosítását, valójában nem biztos, hogy "igazságosan" (vagy egyenlően) érvényesül. Mit kezdünk a "tisztaság" - a konzervativizmushoz kapcsolódó kötelező alap - alacsony pontszámával ebben az erkölcsi aláírásnál? Ez azt jelezheti, hogy a törzsi egyenlőségi diskurzus valójában alacsony a tisztasággal/szentséggel kapcsolatos aggodalmak tekintetében, ami gyengíti azt az állítást, hogy "törzsi". Alternatív megoldásként - és ezt valószínűbbnek tartjuk - ez lehet annak az artefaktuma, hogy az MFQ a *szexuális* tisztasággal kapcsolatos aggodalmakra összpontosít (Koleva et al., 2012), amelyek kevésbé érdeklik az egyenlőségpártiakat. Az utóbbiak talán magasabb pontszámot kaptak egy olyan skálán, amely szélesebb körű *szentségi* aggályokat ragadott meg, mivel a szent áldozatokra összpontosítanak (Horowitz et al., 2018).

Ezek az eredmények úgy értelmezhetők, hogy minél dühösebb és szélsőségesebb egy személy világnézete, függetlenül attól, hogy liberálisnak vagy konzervatívnak vallja-e magát, annál valószínűbb, hogy a csoporton belüli lojalitást és a (csoporton belüli) tekintély iránti tiszteletet hangsúlyozza. Ezek a vonások egy olyan társadalmi koordinációs mechanizmus részei lehetnek, amely támogatja a konzervatívokat a meglévő hagyományok vagy intézmények megőrzésére és védelmére irányuló törekvésekben, míg a liberálisokat a meglévő hagyományok vagy intézmények lebontására és újraértelmezésére irányuló törekvésekben. Ezek a kérdések a jövőbeni kutatások tárgyát képezik.

2. TANULMÁNY

Az LWA-val kapcsolatos kutatásoknak még nem sikerült megállapítaniuk, hogy a törzsi egyenlőségi sibboleth-eket használó közbeszéd koherens diskurzust alkot-e vagy sem. Második tanulmányunk célja, hogy segítsen betölteni ezt a szakirodalmi hiányosságot.

H2: A törzsi egyenlőségi diskurzus a közszférában egy összetett, elosztott, de összetartó szemantikai hálózatot alkot.

Módszerek

A második hipotézisünk megválaszolásához 1) témamodellezést, látens diskurzuselemzést (LDA) és 2) szemantikus hálózatelemzést (Pennebaker et al., 2007; Lane & Gantley, 2018; Hill & Carley, 1999) használtunk. Az LDA-ban a dokumentumokból származó szöveget használják a témák létrehozására és a dokumentumokon belüli és a dokumentumok közötti témák modelljeinek felépítésére. A témákat Dirichlet-eloszlásokként modellezik. A tanulmányhoz szükséges elemzést Pythonban végeztük el a Gensim segítségével a Twitter-adatkészletből származó topikok kinyerésére. Az elemzéshez az összes hashtag adatait egyetlen korpuszba gyűjtöttük. Az LDA-elemzéshez a megfelelő számú topik meghatározásához a k paramétert, amely az adatokból megkülönböztetendő topikok számát szabályozza, 1-56 között (6-os lépésekben) végigfuttattuk, hogy elkülönítsük, hol találunk olyan lehetséges növekedést (vagy "könyöklést"), amely a k optimális számát sugallja. Azokon az intervallumokon belül, ahol statisztikailag összefüggő topikokat találunk, az adott intervallumon belül 1-es lépésekben végigfuttattuk a k értékeket, hogy elkülönítsük az elsődleges k értéket, amelynél az összefüggés növekedése megtalálható. A koherencia-pontszámalelemzés eredményeit az online kiegészítő anyagok 1. függelékében található táblázatban mutatjuk be.

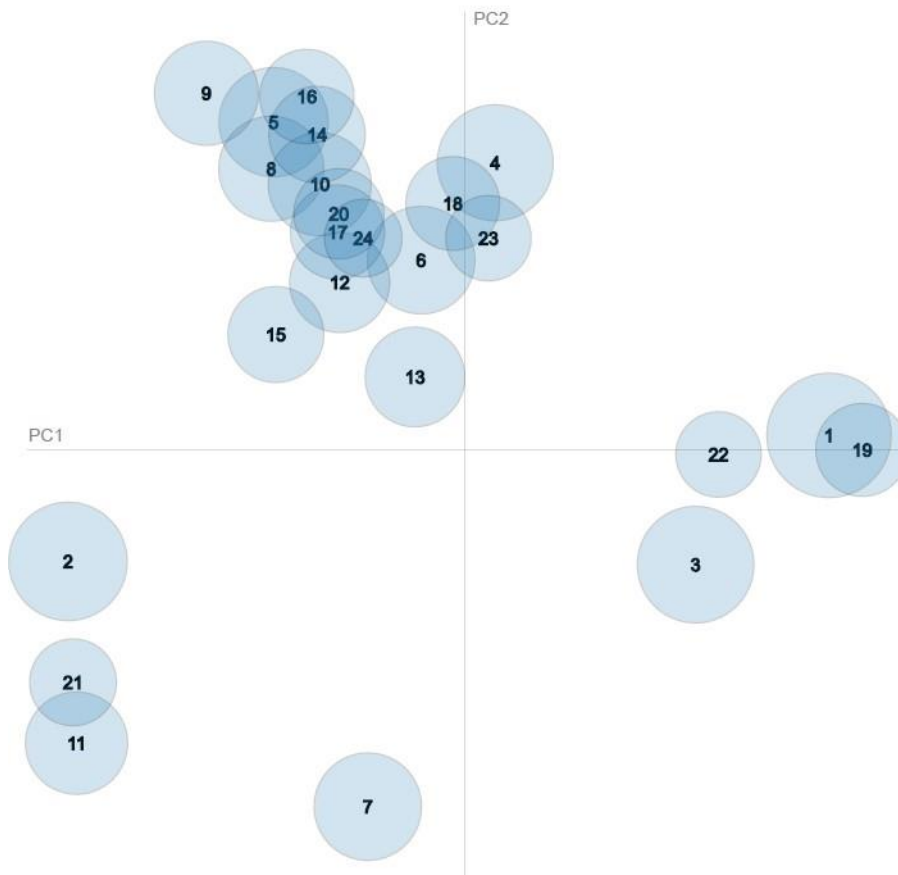
A szemantikai hálózatelemzést azért végeztük el, hogy megvizsgáljuk, hogy bizonyos kifejezések/fogalmak központibb szerepet játszanak-e az ideológián belül, mint mások, és hogy a tweetek korpusza által létrehozott fogalomhálózatban több összetevő van-e. A hálózatokat egy ko-occurrence algoritmus segítségével hoztuk létre a szövegben szereplő fogalmakból, ahol minden egyes csomópont egy-egy fogalmat reprezentált, a csomópontok közötti kapcsolatok pedig az adott fogalmak ko-occurenciáját jelentették a tweetben (Lane, 2015). Az összes tweetet elemezték, hogy egyetlen hálózatot hozzanak létre, amely az adatokban látens általános séma absztrakcióját képviseli.

Eredmények és vita

Az integrált témamodell, amely magában foglalja az összes cél hashtaget, alátámasztja azt az állítást, hogy a kulcsszavaink sibboleth-jei (lásd az 1. táblázatot) egy olyan elosztott világgépet hoznak létre, amely számos téma összeolvadása. A k paraméter 20-ig való felsőprése nem mutatott jelentős és elfogadható eltéréseket a koherencia-pontszámokban (azaz 0,5 vagy annál nagyobb koherencia-pontszámot) az optimális k -érték meghatározására szolgáló könyökös módszerrel. Az adatok jobb megértése érdekében további granularitásra volt szükség, ezért $k=20-50$ értékű modelleket hoztunk létre. Bár az adatokban nem találtunk határozott könyökvonalat, a k értékének 2-től 24-ig történő növelésével markáns növekedést tapasztaltunk, 24-37 között enyhe növekedést, de a k értékének 37-től 50-ig történő növelésével nem tapasztaltunk további növekedést. Ezért választottuk a 37-et a k értékek számaként, mivel ezen a ponton a koherencia növekedése látszólag elhalványul, ami arra utal, hogy a megkülönböztetett témák számának növelése nem javítja jelentősen a modell illeszkedését. Az LDA-elemzés a

témákat két dimenzióra vetíti ki a vizualizáció és a további minőségi elemzés céljából (4. ábra).

Intertopic Distance Map (via multidimensional scaling)

4. ábra: Témamodell vizualizáció

A 4. ábrán látható vetületek azt mutatják, hogy a témák ebben a diskurzusban gyakran átfedik egymást, ami a Twitter-korpuszon belüli témák közötti kapcsolatokra utal. Ezek a témák azonban nem teljesen klaszterezettek, ami azt jelzi, hogy egyes kifejezések gyakrabban fordulnak elő egymással összefüggésben. E változatosság ellenére a 4. ábrán két kiemelkedő klaszter látható. Egy online, interaktív LDA-térkép a cikkhez tartozó github-tárban található. Az elektronikus függelékben az adatok interaktív grafikonját, valamint a témamodellben a legkiemelkedőbb és legrelevánsabb kifejezések bemutatását is megadjuk.

Minőségi szempontból az 1., 3., 19. és 22. témakörökből álló klaszter (a jobb szélső jobb oldalon) úgy tűnik, hogy a gazdasági egyenlőtlenséggel kapcsolatos témákkal foglalkozik, és olyan fogalmakat tartalmaz, mint a "nő", "férfi", "fekete", "bér", "keresni" és "munka". Az alsó, csak a 7. témakörből álló klaszter, úgy tűnik, hogy a fehér kiváltságokra összpontosít, mivel olyan témaköröket tartalmaz, mint a "gondolkodás", a "tudás" és a "kiváltság", mint a legfontosabb fogalmak, de tartalmazza a "fekete", a "biztonságos tér" és a "munka" fogalmakat is. A bal oldali klaszter, amely a 2., 11. és 21. témakörökből áll, úgy tűnik, hogy a "wokeness" kifejezés aspektusaival foglalkozik. E témakörökben a legfontosabb kifejezések a következők: "wake" és "stay", valamint a "staywoke" (valószínűleg a "staywoke" és a "staywoke" kifejezések eredménye).

a stay és a woke hashtagként való kombinálása), "law", "social justice", "sjw", "mansplaining", "rape", "life", "spread", "know", "report" és "campaign".

A tér felső részén található nagy klaszter az összes többi, az elemzés során azonosított témát tartalmazza. Az e klaszteren belüli kifejezések általában változatosak, ha a témákat függetlennek tekintjük. A fenti ábrán ábrázolt általános témaközi távolság azonban arra utal, hogy bár független témáknak tekinthetők, szemantikailag nem állnak egymástól nagyon távol. Az elemzés során feltárt kulcsfogalmak között olyan változatos kifejezések szerepelnek, mint a whiteprivilege, woke, love, protest, Trump, diver (a diverse/diversity szóból származtatva), gender, racist, activism, equality, sustainability, staywoke, transgend (a transgender szóból származtatva), patriarchátus, toxikus, vallás, fehér törekénység, feminista, igazságtalanság, ableism, problematikus, iskola, egyetem, mikroagresszió, trigger, queer, indentifi (törzse az identify, identification), elnyomni, diák, áldozat, dekolonizálni, whitesplain, diszkrimináció. Az e témaklaszterben található top kifejezések mindegyike látható a mellékletben található interaktív vizualizáción.

Azonban, bár úgy tűnik, mintha a fenti PCA vizualizációban (4. ábra) 4 témaklaszter lenne, a $k=4$ -es témamodell létrehozásakor (annak érdekében, hogy lássuk, hogy ezek a klaszterek kevesebb, nagyobb klaszterbe tudnak-e összeomlani), a koherencia pontszám .3564 volt, ami alacsonyabb, mint az elfogadható küszöbérték (azaz az értékek $>.5$) és alacsonyabb, mint a fentebb tárgyalt $k=37$ választott érték, ami elfogadható kohéziós pontszámot adott. Ennek magyarázatára a jövőbeni kutatásoknak érdemes lenne jobban megvizsgálniuk, hogy ez a világnézet szocioszemantikai szempontból hogyan klasztereződhet; azaz lehet, hogy a teljes hálózaton belül statisztikailag elkülöníthető alcsoportok bizonyos témákat vagy elképzeléseket nagyobb mértékben hangsúlyoznak, mint mások.

Amint fentebb említettük, egy további tesztet is alkalmaztunk annak felmérésére, hogy ez a világnézet megfelelően nevezhető-e koherensnek. Konkrétan szemantikus hálózati leképezéssel elemeztük a Twitter-adatkészletben szereplő fogalmak közötti összefüggéseket. Azt találtuk, hogy bár sok fogalom, például a screennevek, elszigetelten szerepeltek a hálózatban, a hálózat egésze egy világosan meghatározott óriáskomponenssel rendelkezett (lásd az 5. ábrát).

5. ábra. Az óriáskomponens vizualizációja.

A színek Louvain modularitási osztályokat jelölnek, a méreteket pedig a súlyozott fokú centralitás határozza meg.

Miután kiszűrtük azokat a csomópontokat, amelyeket zajnak tekintettünk a hálózatban, a hálózat 935 csomópontból és 2676 linkből állt. Ezután a hálózat összes csomópontját elemeztük a hálózati centralitás szempontjából. A megfigyelt hálózat magasabb klaszterezési együtthatója egy hasonló felépítésű Erdős-Rényi gráfhoz képest arra utal, hogy az itt megfigyelt hálózat egy skálamentes kisvilághálózat. Ez a hálózat emlékeztet más, a valós világban létező hálózatokra, és hasonló az egyetlen anyagkorpuszból kirajzolódó hálózatokhoz (Lane, 2015; Ravasz & Barabási, 2003; Steyvers & Tenenbaum, 2005). Ezen túlmenően, a skálamentes kisvilághálózat Humphreys & Gurney-féle kvantitatív definícióját használva, a megfigyelt hálózati tulajdonságok és egy hasonló felépítésű véletlenszerű hálózat esetén $S^{\Delta} > 10$ értéket találunk, ami szintén arra utal, hogy a hálózat skálamentes kisvilághálózat. A hálózat a vártnál jóval nagyobb klaszterezési együtthatót (és $S^{\Delta} > 10$) is mutat, és összhangban van a vallási szövegek nagy korpuszaiból létrehozott szemantikai hálózatokból észlelt hálózati tulajdonságokkal (Lane, 2015).

A fok, a sajátcentralitás és a háromszögek kiszámításának eredményei az egyes kifejezésekre vonatkozóan azt mutatták, hogy általában stabil "magja" van a hiedelmeknek, amelyek az adatgyűjtéshez használt különböző tematikus hashtagek között léteznek. Az alábbi 2. táblázatban a három mérőszám mindegyikére vonatkozó top 10 kifejezést mutatjuk be.

2. táblázat: Term Total Degree Centrality

E tanulmányok egyik korlátja, hogy a Twitter nem reprezentatív az amerikai közvéleményre nézve: A Twitter-felhasználók fiatalabbak, magasabb iskolai végzettségűek és magasabb jövedelemmel rendelkeznek, mint az amerikai közvélemény (Wojcik & Hughes, 2019). A Twitter-felhasználók emellett nagyobb valószínűséggel vallják magukat demokratának (a Twitter-felhasználók 60%-a, szemben a lakosság 52%-ával), és kisebb valószínűséggel vallják magukat republikánusnak (a Twitter-felhasználók 35%-a, szemben a lakosság 43%-ával). Ugyanakkor a Twitter baloldali politikai ferdülése vitathatatlanul megfelelő populáció, amelyből mintát lehet venni, amennyiben a törzsi egyenlőségi diskurzus kritikai elmélet által informált, autoriter törzse gyakoribb a liberálisok körében.

3. TANULMÁNY

Végezetül, még meg kell állapítani, hogy a kritikai elméletekkel alátámasztott törzsi egyenlőségi diskurzus milyen mértékben növelte befolyását az akadémián és a közzférában. Harmadik tanulmányunk célja, hogy betöltse ezt a szakirodalmi hiányosságot.

H3: A kritikai elméletekkel alátámasztott törzsi egyenlőségi diskurzusok elterjedtsége az elmúlt években gyorsan és érdemben bővült a közbeszédben.

Módszer

A 3. hipotézis vizsgálatához a Google Books "Ngram" rendszerén keresztül elérhető angol nyelvű korpuszában kerestünk. A 2019-es angol korpusz 2020-ban jelent meg, amely a korábbi, több mint 1 billió szót és 8 millió könyvet tartalmazó korpuszt további könyvekkel és fejlettebb optikai karakterfelismeréssel frissítette. Indoklásunk az volt, hogy a kritikai elméleti művekből származó kifejezések széleskörű elterjedésének kimutatása az elmúlt évtizedekben megjelent kiadványokban, például könyvekben, jelzi azok növekvő elfogadottságát és befolyását a közzférában.

Az emberi kultúra szemszögéből nézve ez az adatkészlet nagyon egyedülálló, mivel rengeteg

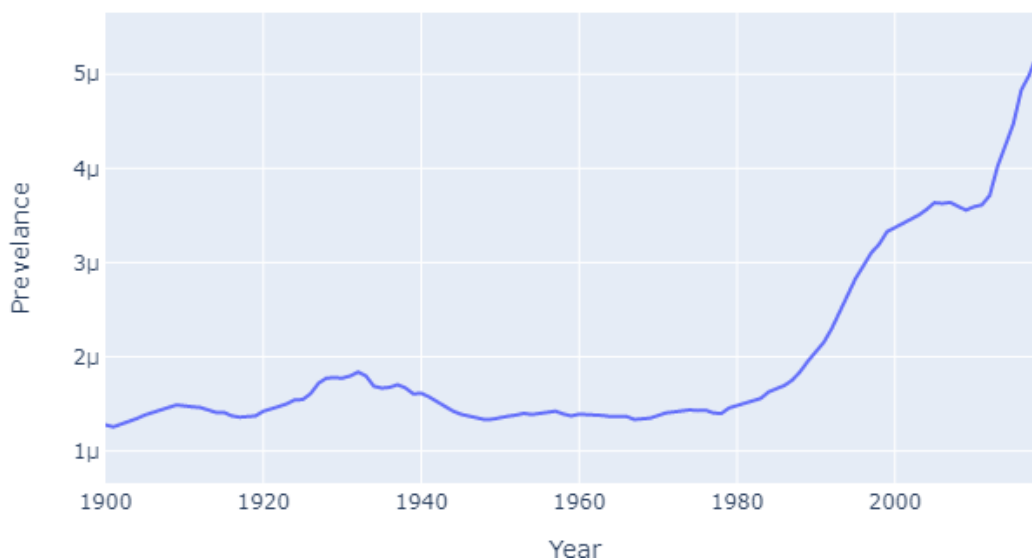
történelmi információt tartalmaz a különböző kifejezések relatív gyakoriságáról. Mivel az adatok bemutatása

longitudinálisan jobban meg tudjuk érteni a kifejezések használatának időbeli relatív változásait a közzétett médiából. Fontos megjegyezni, hogy ezek az adatok önmagukban sem mentesek a mintavételi torzításoktól. Mivel csak a kiadott könyvekre összpontosítanak, elhanyagolják az egyéb médiumok nagy részét, és ezért tükrözik a tudósok és a művelt laikus olvasók körében elterjedt terminushasználat és hiedelmek torzítását. Ez a torzítás azonban elfogadható a jelen tanulmány céljai szempontjából, mivel, mint fentebb említettük, a kritikai elmélet az akadémián belül indult el, de úgy tűnik, hogy a törzsi egyenlőségelvűség formájában a közbeszédbe is áterjedt.

Eredmények és vita

Eredményeink alátámasztják a 3. hipotézist. Amint az alábbi 6. ábra mutatja, ahol az összes keresőkifejezést egyetlen lekérdezésben egyesítjük, 1960 óta jelentős növekedést látunk, amely 2000 körül egy szintre süllyed, majd 2009-től kezdve egy erőteljes emelkedéssel folytatódik, és egészen napjainkig tart.

Prevalence of term in Google Books corpus

6. ábra. A célkifejezések kombinált előfordulása

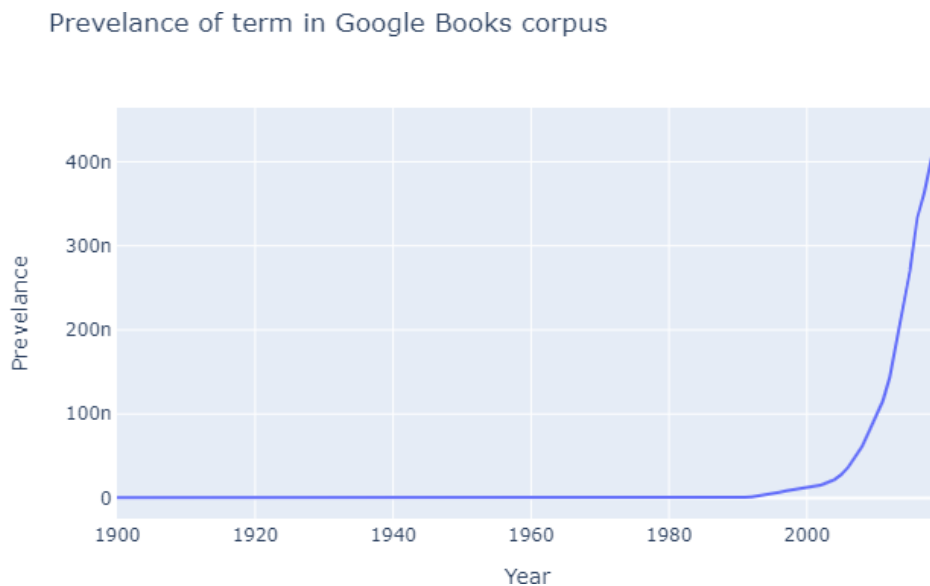
Az a tény, hogy a 2008-2009-es pénzügyi összeomlás kezdetén gyorsan megnőtt a kulcsfontosságú célkifejezések használata, értelmezhető azon kutatások fényében, amelyek szerint az ideológiák kompenzáló hatásúak lehetnek, és a bizonytalanság vagy tehetetlenség időszakában jobban előtérbe kerülnek. Az 1980 utáni kezdeti tendencia egybeesik két fontos gazdasági változással is: 1) a vagyoni egyenlőtlenségek növekedésének markáns időszakával az angol nyelvű világban, ahol például az Egyesült Államokban az egyenlőtlenség becslések szerint 1980-2016 között mintegy 20%-os növekedést mutatnak (Elwell et al., 2019), és 2) az amerikai egyetemeken a jól fizetett, állandó, tanszéki oktatók számának az 1970-es évek végén és az 1980-as évek elején kezdődő csökkenésével (Weissmann, 2013), amely a PhD-fokozatok

számával együtt történik - az 1988-as 33 497-ről 2018-ra 55 195-re emelkedett. Míg az első elmozdulás nyilvánvalóbb

kapcsolatban azzal az általános gazdasági kontextussal, amelyben ezek a szövegek íródtak, a második elmozdulást nem szabad kapásból figyelmen kívül hagyni, mivel az a hatalomvesztés azonnali érzékelését jelentené számos olyan személy számára, akik a Google Books angol korpusz itt tárgyalt időszakát ismertően torzító szakmai szövegeket készítettek (Pechenick et al., 2015).

A különböző terminus shibboleth-ek felemelkedését is megvizsgáltuk, külön-külön elemezve növekedési mintázatukat, ami több figyelemre méltó mintát is feltárt. Az 1800-2019 között lekérdezett összes adat vizualizációja elérhető az online függelékben. Az egyik ilyen mintázatot több kifejezés, például a "fehér kiváltság" használatában láthatjuk, amelyek a 90-es évek végétől kezdődően jelentős növekedést mutatnak, és az adathalmaz végéig gyorsan emelkednek. Ez a minta más kifejezéseknél is megfigyelhető, mint például a "társadalmi konstrukció", valamint a "biztonságos tér", a "transzfóbia", a "belsővé tett elnyomás", az "ableism", a "woke", a "genderqueer", a "heteronormatív", a "dekolonizáció", a "rape culture", a "queer", a "harmadik nem", az "victim blaming" és a "mikroagresszió".

Az adatállományunkban talált legmarkánsabb emelkedés azonban az "interszekcionalitás" kifejezésből származik, amely 1984-ig nem szerepelt az adatállományban, majd 2019-ig, a rendelkezésre álló adatok végéig gyorsan növekedett (lásd a 7. ábrát).

7. ábra. Interszekcionalitás

A kifejezések egy másik csoportja általános növekedési tendenciát mutat, azzal a kiegészítéssel, hogy használatuk már az 1950-es évek előtt is stabil volt. Ezek közé a kifejezések közé tartozik a "társadalmi igazságosság", a "dialektika", a "queer", a "privilegium", a "kiváltás" és a "gyarmatosítók". További számadatok és elemzések az online kiegészítő anyagokban található (LINK A KIEGÉSZÍTŐ ANYAGOKHOZ REDDACTED FOR REVIEW CURRENTLY STORED IN PRIVATE GITHUB ACCOUNT TO BE MADE PUBLIC UPON PUBLICATION).

Általános megbeszélés

Mielőtt megosztanánk néhány záró gondolatot, szeretnénk kiemelni a kutatás néhány fontos korlátját. Először is, a Twitter nem reprezentatív az amerikai közvéleményre nézve: A Twitter-felhasználók fiatalabbak, magasabb iskolai végzettségűek és magasabb jövedelemmel rendelkeznek, mint az amerikai közvélemény (Pew, 2019). A Twitter-felhasználók emellett nagyobb valószínűséggel vallják magukat demokratának (a Twitter-felhasználók 60%-a, szemben a lakosság 52%-ával), és kisebb valószínűséggel vallják magukat republikánusnak (a Twitter-felhasználók 35%-a, szemben a lakosság 43%-ával). A Twitter balra hajló politikai ferdülése azonban vitathatatlanul megfelelő populáció a mintavételhez, amennyiben a fent leírt ideológia különösen vonzó a liberálisok számára.

A második korlátozás az időkeretre vonatkozik, amelyben a tweetek lekérdezése történt. Bár nincs tudomásunk olyan szokatlan politikai eseményről, amely ezekben az időpontokban történt volna, és amely torzíthatná az eredményeinket, mégis lehetséges, hogy az időablak, amely alatt az adatokat gyűjtöttük, tartalmazhatott olyan eseményeket, amelyek befolyásolták az eredményeket. Ha azonban elemzésünk pusztán egy rövid időszakhatás eredménye, meglepő, hogy a világkép ennek ellenére olyan módon koherens volt, amely összhangban volt azzal, ahogyan a kritikai elméletet és annak népszerűbb törzsi egyenlőségelvűségét a vonatkozó tudományos és populáris kulturális forrásokban tárgyalják. Ennek az összhangnak köszönhetően valószínűtlennek tartjuk, hogy eredményeink pusztán annak az időkeretnek az eredményei, amelyen belül a tweetek kaparását választottuk.

Központi megállapításunk az volt, hogy a tisztaság erkölcsi alapjának kivételével (amelynek mérése túlságosan meghatározó, mivel az emberek szexuális tisztasággal kapcsolatos aggodalmának értékelésére támaszkodik) a célkifejezésekhez/hashtagekhez kapcsolódó szövegek valóban az ingroup lojalitás, a tekintély és a harag hangsúlyozását mutatták. Ez arra utal, hogy - függetlenül attól, hogy valaki liberálisnak vagy konzervatívnak vallja magát - minél dühösebb és szélsőségesebb egy világnézet, annál nagyobb hangsúlyt kap az ingroup lojalitás és a (ingroup) tekintély iránti tisztelet. Talán ez a lojalitás és a tekintély iránti tisztelet egy olyan társadalmi koordinációs mechanizmus része, amely a konzervatívok számára a meglévő hagyományok vagy intézmények megőrzését és védelmét, a liberálisok számára pedig a hagyományok vagy intézmények lebontását és újragondolását segíti elő. Ezek kulcsfontosságú kérdések a jövőbeli kutatások számára.

Néhány fontos fenntartást is meg kell említeni. A mi érvelésünk itt nem az akadémiai kritikai elmélet igazságáról vagy tarthatóságáról, vagy annak a törzsi egyenlőségi diskurzusban való népszerűsítéséről szólt. Osztjuk az utóbbiak által kifejezett aggodalmakat a mai társadalmakban oly sok problémát okozó diszkrimináció, bigottság és egyenlőtlenség de facto létezésével kapcsolatban. Azt is elismerjük, hogy az autoritarianizmus a szélsőséges politikai jobboldalon is megtalálható, ahol túl gyakran találkozhatunk a szegényekkel, nőekkel, faji kisebbségekkel és homoszexuálisokkal szembeni becsmélő attitűdökkel és viselkedéssel (Osborn és Weiner, 2015; Tope et al., 2015; Hodson és MacInnis, 2017; van der Toorn et al., 2017; Smith et al., 2019). Mint fentebb említettük, az RWA-ról és a politikai jobboldalról sokkal több tudományos kutatás született (pl. Whitley, 1999; Zakrisson, 2005; Duckitt et al., 2010), mint az LWA-ról és a politikai baloldalról, és a mi célunk az volt, hogy hozzájáruljunk az utóbbiakkal foglalkozó tudományos irodalomhoz.

Megpróbáltunk hozzájárulni a tekintélyelvűséggel foglalkozó kutatások módszertani pluralizmusához is. A jobboldali és baloldali tekintélyelvűség sajátos ideológiai, attitűdbeli vagy fogalmi összefüggéseinek további felmérése mellett arra ösztönözzük a kutatókat, hogy kezdjék el az ilyen összefüggések vizsgálatát "természetesebb" mintákban, kísérleti környezetben és felméréseken kívül. A jobb- és baloldali tekintélyelvűséggel kapcsolatos jelenlegi ismereteink nagy része a következőkből származik

a felmérésekből; ez utóbbiak informatívak, de kiegészíthetők az internetes média (anonimizált) elemzéseivel. A "big data"-t használó megközelítések olyan "kulturális evolúciós" dinamikák értékelését is megkezdhetik, amelyeket felmérésekkel nehezebb lenne értékelni. Egyes tudósok például felvetették, hogy a baloldali (vagy jobboldali) aktivisták által képviselt szélsőségesebb politikai álláspontok visszahatásos válaszreakciókat válthatnak ki, amelyeket a jobboldali (vagy baloldali) aktivisták által képviselt szélsőséges politikai álláspont képvisel, ami válaszul a baloldali (vagy jobboldali) szélsőségesebb álláspontok megduplázásához vezet, és így tovább (Campbell és Manning, 2018). A világnézeteknek ez a fajta "kulturális evolúciója" a szélsőségesebb pozíciók felé hasonlíthat a csoportközi polarizációs folyamatokhoz, ahol az egyes pártok lehangosabb kritikusi hangot adnak frusztrációiknak, és ezzel a csoportnormát idővel egyre közelebb és közelebb viszik a szélsőségesebb pozíciókhoz (Sunstein, 1999).

A jövőbeni munka további felmérésekkel vagy másodlagos nagyadat-kutatásokkal is tesztelheti azt a hipotézist, hogy a kritikai elmélet elfogadása az akadémián döntő tényező a törzsi egyenlőség elfogadásában a közbeszédben. A kulturális információk közvetítő forrásait, nevezetesen a nyomtatott médiát is fel lehetne használni a törzsi egyenlőségi diskurzus növekedésének tanulmányozására, mivel az akadémiai diskurzusból a populáris diskurzusba való átmenet valószínűleg mind alulról felfelé (pl. sok diplomásnak tanították ezeket az elméleti perspektívákat az egyetemeken), mind felülről lefelé (pl. a nagy újságok szerkesztői állandósítják az ideológia ideológiai jegyeit) kulturális folyamat (a nagy hírmédiumokkal kapcsolatban lásd Goldberg, 2020). A további munkák azt is vizsgálhatják, hogy a különböző környezeti fenyegetések észlelése hogyan befolyásolja az erkölcsi alapokat, a politikai beállítódásokat és a tekintélyelvűségeket. Ez a kutatás megmagyarázhatná, hogy egyes társadalmi vagy környezeti fenyegetések miért eredményezik a tekintélyelvűség szélesebb (azaz a politikai spektrumot átfogó) elfogadását.

Végezetül, az LWA/RWA terjedését az online közösségi hálózatokban tovább kell vizsgálni, mivel úgy tűnik, hogy ezeknek a politikailag terhelt témáknak az érzelmi-morális jellege ösztönzi az online közösségi médiában való elköteleződést, ami aztán egy visszacsatolási hurokban állandósulhat, mivel az olyan platformokon, mint a Twitter, használt "mélytanuló" algoritmusok további elköteleződésre ösztönöznek (Koumchatzky és Andryeyev, 2017). Egy ilyen hatás 1) az egyének számára bemutatott információkat az LWA/RWA javára torzíthatja; 2) a Twitteren echókamrák kezdenek kialakulni e témák körül (mind az elképzeléseik mellett, mind ellene); 3) természetes elfogultságok aktiválása, például az információ elérhetőségének elfogultsága arra készítheti az embereket, hogy azt higgyék, az LWA/RWA elterjedtebb, mint amilyen valójában; vagy 4) az 1. és a 3. keveréke, ahol a tekintélyelvűség veszélyes módon növekszik, mivel az LWA-t és az RWA-t algoritmikusan súlyosbítják a "mélytanuló" közösségi média technológiák, ami a kohézió és a kapcsolódó demokratikus folyamatok felbomlásához vezet olyan időkben, amikor a kohézióra és az átgondolt politikai diskurzusra a legnagyobb szükség lenne.

HIVATKOZÁSOK

Adorno, T., Frenkel-Brenswik, E., Levinson, D. J., & Sanford, R. N. (2019). *A tekintélyelvű*

személyiség. Verso Books.

- Altemeyer, R. A. (1996). *A tekintélyelvűség kísértete*. Harvard University Press.
- Baldner, C., Pierro, A., Chernikova, M., & Kruglanski, A. W. (2018). Mikor és miért gondolkodnak hasonlóan a liberálisok és a konzervatívok? A kognitív lezárás szükségességének, a kötelező erkölcsi alapoknak és a politikai észlelésnek a vizsgálata. *Szociálpszichológia*, 49(6), 360.
- Baron, J., & Jost, J. T. (2019). Hamis egyenértékűség: Egyformán elfogultak-e a liberálisok és a konzervatívok az Egyesült Államokban? *Perspectives on Psychological Science*, 14(2), 292-303.
- Bell, D. A. (1995). Ki fél a kritikai fajelmélettől. *U. Ill. L. Rev.* , 893.
- Bullock, J., Lane, J. E., Mikloušić, I., & Shults, L. (2020). Modelling threat causation for religiosity and nationalism in Europe. *arXiv preprint arXiv:2009.09425*.
- Campbell, B., & Manning, J. (2018). *Az áldozati kultúra felemelkedése: Mikroagressziók, biztonságos terek és az új kultúrharok*. Springer.
- Clark, C. J., & Winegard, B. M. (2020). Törzsek háborúban és békében: Az ideológiai episztemológia természete és fejlődése, valamint jelentősége a modern társadalomtudomány számára. *Psychological Inquiry*, 31(1), 1-22.
- Collins, P. H. (1990). *Fekete feminista gondolkodás: Tudás, tudatosság és a felhatalmazás politikája*. New York: Routledge.
- Collins, P. H. (2015). Az interszekcionalitás definíciós dilemmái. *Annual Review of Sociology*, 41(1), 1-20. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-073014-112142>.
<https://doi.org/10.1146/annurev-soc-073014-112142>
- Cohrs, J. C., & Ibler, S. (2009). A tekintélyelvűség, a fenyegetés és az előítélet: A közvetítés és a moderáció elemzése. *Alapvető és alkalmazott szociálpszichológia*, 31(1), 81-94.
- Conway III, L. G., Chan, L., & Woodard, S. R. (2020). A politikai ideológiára gyakorolt szocioökológiai hatások. *Current Opinion in Psychology*, 32, 76-80.

- Conway III, L. G., Houck, S. C., Gornick, L. J., & Repke, M. A. (2018). A Loch Ness-i szörny megtalálása: Baloldali tekintélyelvűség az Egyesült Államokban. *Political Psychology*, 39(5), 1049-1067.
- Conway III, L. G., & McFarland, J. D. (2019). Előrejelzi-e a jobboldali és baloldali tekintélyelvűség a választási eredményeket? Obama és Trump támogatása az Egyesült Államok két elnökválasztásán keresztül. *Personality and Individual Differences*, 138, 84-87.
- Conway III, L. G., Zubrod, A., & Chan, L. (2020). A törzsi egyenlőség paradoxona. *Psychological Inquiry*, 31(1), 48-52. <https://doi.org/10.1080/1047840X.2020.1722018>
- Cornwell, J. F. M., & Higgins, E. T. (2014). Mozgási aggályok erkölcsi hasznossággal: When a liberálisok a konzervatív kötelező erkölcsi alapokat támogatják. *Journal of Experimental Social Psychology*, 50, 109-117. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2013.09.007>. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2013.09.007>
- Costello, T. H., Bowes, S., Stevens, S. T., Waldman, I., & Lilienfeld, S. O. (2020). A baloldali tekintélyelvűség szerkezetének és természetének tisztázása.
- Crenshaw, K. (1989). A faj és a nemek kereszteződésének demarginalizálása: A fekete feminista kritika a diszkriminációellenes doktrínáról, a feminista elméletről és az antirasszista politikáról. *U. Chi. Jogi f.*, 139.
- De Regt, S., Mortelmans, D., & Smits, T. (2011). A baloldali tekintélyelvűség nem mítosz, hanem aggasztó valóság. Bizonyítékok 13 kelet-európai országból. *Communist and Post-Communist Studies*, 44(4), 299-308.
- Delgado, R., & Stefancic, J. (2017). *Kritikai fajelmélet: An introduction* (Vol. 20). nYU Press.
- DiAngelo, R. (2018). *Fehér törékenység: Miért olyan nehéz a fehéreknek beszélni a rasszizmusról*.

Beacon Press.

Dinas, E., & Northmore-Ball, K. (2020). A tekintélyelvűség ideológiai árnyéka. *Comparative Political Studies*, 53(12), 1957-1991.

- Ditto, P. H., Liu, B. S., Clark, C. J., Wojcik, S. P., Chen, E. E., Grady, R. H., Celniker, J. B., & Zinger, J. F. (2019). Legalább az elfogultság kétpárti: A liberálisok és konzervatívok pártos elfogultságának metaanalitikus összehasonlítása. *Perspectives on Psychological Science, 14*(2), 273-291.
- Duckitt, J., Bizumic, B., Krauss, S. W., & Heled, E. (2010). A jobboldali tekintélyelvűség hármass megközelítése: A tekintélyelvűség-konzervativizmus-tradicionalizmus modell. *Political Psychology, 31*(5), 685-715.
- Durkheim E. A vallási élet elemi formái. ([1912]1965) New York: A vallásosság és a vallási élet: The Free Press.
- Elwell, J., Corinth, K., & Burkhauser, R. V. (2019). A jövedelemnövekedés és annak eloszlása Eisenhower-től Obamáig: *The Growing Importance of In-Kind Transfers (1959-2016)* (No. w26439). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w26439>
- Fasce, A., & Avendaño, D. (2020). A férgék konzervdobozának kinyitása: A tekintélyelvűség átfogó vizsgálata. *Personality and Individual Differences, 163*, 110057.
- Federico, C. M., Fisher, E. L., & Deason, G. (2017). Az autoriter baloldal kivonul a politikából: Ideológiai aszimmetria a tekintélyelvűség és a politikai elkötelezettség közötti kapcsolatban. *The Journal of Politics, 79*(3), 1010-1023.
- Ferber, A. L., Herrera, A. O., & Samuels, D. R. (2007). Az elnyomás és a kiváltságok mátrixa: Elmélet és gyakorlat az új évezredben. *American Behavioral Scientist, 51*(4), 516- 531.
- Finkel, E. J., Bail, C. A., Cikara, M., Ditto, P. H., Iyengar, S., Klar, S., Mason, L., McGrath, M. C., Nyhan, B., & Rand, D. G. (2020). Politikai szektarianizmus: A Mászás, az Averszió és a Moralizáció veszélyes koktéjlja. *Science, 370*(6516), 533-536.

- Fleming, C. M. (2018). *Hogyan legyünk kevésbé hülyék a faji kérdésekben: A rasszizmusról, a fehér felsőbbrendűségről és a faji megosztottságról*. Beacon Press.
- Frimer, J. A., Brandt, M. J., Melton, Z., & Motyl, M. (2019). A bal- és jobboldali szélsőségesek dühös, negatív nyelvezetet használnak. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 45(8), 1216-1231.
- Funke, F. (2005). A jobboldali tekintélyelvűség dimenzionalitása: Tanulságok az elmélet és a mérés közötti dilemmából. *Politikai pszichológia*, 26(2), 195-218.
- Graham, J., Haidt, J., Koleva, S., Motyl, M., Iyer, R., Wojcik, S. P., & Ditto, P. H. (2013). Az erkölcsi alapok elmélete: Az erkölcsi pluralizmus pragmatikai érvényessége. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 47, pp. 55-130). Elsevier.
- Graham, J., Haidt, J., & Nosek, B. A. (2009). A liberálisok és a konzervatívok különböző erkölcsi alapokra támaszkodnak. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(5), 1029.
- Gray, K., & Keeney, J. E. (2015). Tisztátalan vagy csak furcsa? A forgatókönyv-mintavételi torzítás kérdéseket vet fel az erkölcs alapjaival kapcsolatban. *Social Psychological and Personality Science*, 6(8), 859- 868.
- Gray, K., Schein, C., & Ward, A. F. (2014). Az ártalmatlan tévedések mítosza az erkölcsi megismerésben: Automatikus dyadikus kiteljesedés a büntől a szenvedésig. *Journal of Experimental Psychology: General*, 143(4), 1600.
- Gutierrez, R., Giner-Sorolla, R., & Vasiljevic, M. (2012). Csak egy düh szinonimája? Az erkölcsi kontextus befolyásolja az undor szóhasználat prediktorait. *Cognition & Emotion*, 26, 53-64.
- Hadarics, M., & Kende, A. (2018). Az általánosított előítélet dimenziói a kettős folyamatmodellben: Az erkölcsi alapok közvetítő szerepe. *Current Psychology*, 37(4), 731- 739.

Haidt, J. (2007). Az új szintézis az erkölcspszichológiában. *Science*, 316(5827), 998-1002.

<https://doi.org/10.1126/science.1137651>. <https://doi.org/10.1126/science.1137651>

- Haidt, J., Graham, J., & Joseph, C. (2009). Balra-jobbra fent és lent: Ideológiai narratívák és erkölcsi alapok. *Psychological Inquiry*, 20(2-3), 110-119.
- Haidt, J., & Joseph, C. (2004). Intuitív etika: How innately prepared intuitions generate culturalally variable virtues. *Daedalus*, 133(4), 55-66.
- Harnish, R. J., Bridges, K. R., & Gump, J. T. (2018). A gazdasági, társadalmi és külpolitikai konzervativizmus előrejelzése: A jobboldali tekintélyelvűség, a társadalmi dominanciaorientáció, az erkölcsi alapokra való orientáció és a vallási fundamentalizmus szerepe. *Current Psychology*, 37(3), 668-679.
- Hatemi, P. K., Crabtree, C., & Smith, K. B. (2019). Az ideológia igazolja az erkölcsöt: Political Beliefs Predict Moral Foundations. *American Journal of Political Science*, 63(4), 788-806. <https://doi.org/10.1111/ajps.12448>. <https://doi.org/10.1111/ajps.12448>
- Hiel, A. V., Duriez, B., & Kossowska, M. (2006). A baloldali tekintélyelvűség jelenléte Nyugat-Európában és kapcsolata a konzervatív ideológiával. *Political Psychology*, 27(5), 769-793. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2006.00532.x>. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2006.00532.x>
- Hill, V., & Carley, K. M. (1999). Egy megközelítés a konszenzus azonosítására egy részterületen: A szervezeti kultúra esete. *Poetics*, 27(1), 1-30. [https://doi.org/10.1016/S0304-422X\(99\)00004-2](https://doi.org/10.1016/S0304-422X(99)00004-2).
- Hodson G, MacInnis CC. (2017) Magyarázható-e az abortusz támogatásában mutatkozó bal-jobb különbség a szexizmussal? *Pers Individ Dif*. 104:118-21.
- Horkheimer, M., Adorno, T. W., & Noeri, G. (2002). *A felvilágosodás dialektikája*. Stanford University Press.
- Horowitz, M., Haynor, A., & Kickham, K. (2018). A szociológia szent áldozatai és a tudás politikája: Erkölcsi alapok elmélete és diszciplináris viták. *The American Sociologist*, 49(4), 459-495.

- Jost, J. T., Glaser, J., Kruglanski, A. W., & Sulloway, F. J. (2003). A politikai konzervativizmus mint motivált társadalmi megismerés. *Psychological Bulletin*, *129*(3), 339.
- Kay, A. C., & Eibach, R. P. (2013). Kompenzációs kontroll és annak következményei az ideológiai szélsőségességre. *Journal of Social Issues*, *69*(3), 564-585.
<https://doi.org/10.1111/josi.12029>. <https://doi.org/10.1111/josi.12029>
- Kay, A. C., Gaucher, D., Napier, J. L., Callan, M. J., & Laurin, K. (2008). Isten és a kormány: A külső rendszerek támogatására szolgáló kompenzációs ellenőrzési mechanizmus tesztelése. *Journal of Personality and Social Psychology*, *95*(1), 18.
- Kay, A. C., Whitson, J. A., Gaucher, D., & Galinsky, A. D. (2009). Kompenzációs kontroll: A rend elérése az elmén, intézményeinken és az égien keresztül. *Current Directions in Psychological Science*, *18*(5), 264-268.
- Koleva, S. P., Graham, J., Iyer, R., Ditto, P. H., & Haidt, J. (2012). A szálak nyomában: Hogyan segít öt erkölcsi aggály (különösen a Tisztaság) a kultúrharcos attitűdök magyarázatában. *Journal of Research in Personality*, *46*(2), 184-194.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2012.01.006>. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2012.01.006>
- Koumchatzky, Nicolas és Andryeyev, Anton. 2017. Mélytanulás használata a Twitter idővonaláiban Hozzáférés 12/31/20
(https://blog.twitter.com/engineering/en_us/topics/insights/2017/using-deep-learning-at-scale-in-tweets-timelines.html)
- Kugler, M., Jost, J. T., & Noorbaloochi, S. (2014). Az erkölcsi alapok elméletének egy másik pillantása: Magyarázza-e az autoritarianizmus és a társadalmi dominanciaorientáció a liberális-konzervatív különbségeket az "erkölcsi" intuíciókban? *Social Justice Research*, *27*(4), 413-431.
- Lane, J. (2015). A vallási anyagok szemantikai hálózati feltérképezése: Társadalomelméletek több ágensből álló számítógépes modelljeinek tesztelése valós adatokkal. *Cognitive*

Processing, 16(4), 333-341. <https://doi.org/10.1007/s10339-015-0649-1>.
<https://doi.org/10.1007/s10339-015-0649-1>

- Lane, J. E. (2015). Vallási anyagok szemantikai hálózati feltérképezése. *Journal for Cognitive Processing*, 16(4), 333-341. <https://doi.org/10.1007/s10339-015-0649-1>.
<https://doi.org/10.1007/s10339-015-0649-1>
- Lane, J. E., & Gantley, M. J. (2018). *Komplex rendszerstatisztikák felhasználása történelmi és régészeti adatokhoz*.
- Lefkofridi, Z., Wagner, M., & Willmann, J. E. (2014). Baloldali autoritások és politikai képviselet Nyugat-Európában: Választói választás ideológiai dimenziókon keresztül. *West European Politics*, 37(1), 65-90.
- Manson, J. H. (2020). Jobboldali tekintélyelvűség, baloldali tekintélyelvűség és világjárványt enyhítő tekintélyelvűség. *Personality and Individual Differences*, 167, 110251.
- Marcuse, H. (1965). *Elnyomó tolerancia*. In *A tiszta tolerancia kritikája*. Szerkesztette Robert Paul Wolff, Barrington Moore, Jr. And Herbert Marcuse. Boston: Beacon Press.
- McLaren, P. (2016). Forradalmi kritikai pedagógia: A makrostrukturális tudattalan elleni igényérvényesítés. *Critical Education*, 7(8): 1-41
- McIntosh, P. (1995). Fehér kiváltságok: A láthatatlan hátizsák kipakolása. *Nők: Images and Realities: A Multicultural Anthology*, 264-267.
- Milojev, P., Osborne, D., Greaves, L. M., Bulbulia, J., Wilson, M. S., Davies, C. L., Liu, J. H., & Sibley, C. G. (2014). A jobboldali tekintélyelvűség és a társadalmi dominanciaorientáció különböző erkölcsi jegyeket jósol. *Social Justice Research*, 27(2), 149-174.
- Murray, D. R., Schaller, M., & Suedfeld, P. (2013). Kórokozók és politika: További bizonyítékok arra, hogy a paraziták elterjedtsége előrejelzi az autoritarizmust. *PloS One*, 8(5), e62275.
- Nilsson, A., & Jost, J. T. (2020). A tekintélyelvűség-konzervativizmus kapcsolata. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 34, 148-154.

<https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2020.03.003>.

<https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2020.03.003>

Osborne D, Weiner B. (2015) A szegénység attribúciójának látens profilelemzése: A szegények megsegítésének hajlandósága mögött meghúzódó válaszminták azonosítása. *Pers Individ Dif.* 85:149-54.

- Pechenick, E. A., Danforth, C. M., & Dodds, P. S. (2015). A Google Books korpusz jellemzése: A szociokulturális és nyelvi evolúcióra vonatkozó következtetések erős korlátai. *PLOS ONE*, *10*(10), e0137041. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0137041>.
- Pennebaker, J. W., Booth, R. J., & Francis, M. E. (2007). *Nyelvészeteti vizsgálat és a szavak száma*. LIWC. liwc.net
- Pew Research Center. A Twitter-felhasználók felmérése. Hozzáférés 10/19: <https://www.pewinternet.org/2019/04/24/sizing-up-twitter-users/>
- Pinker, S. (2005). *Az üres tábla*. Southern Utah University.
- Ponce de Leon, R., & Kay, A. C. (2020). Politikai ideológia és kompenzációs ellenőrzési mechanizmusok. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, *34*, 112-117. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2020.02.013>. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2020.02.013>
- Pop-Eleches, G., & Tucker, J. A. (2020). Kommunista örökségek és baloldali tekintélyelvűség. *Comparative Political Studies*, *53*(12), 1861-1889.
- Preoțiuc-Pietro, D., Liu, Y., Hopkins, D., & Ungar, L. (2017). Túl a bináris címkéken: Twitter-felhasználók politikai ideológiai előrejelzése. *Proceedings of the 55th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics (Volume 1: Long Papers)*, 729-740.
- Ravasz, E., & Barabási, A.-L. (2003). Hierarchikus szerveződés komplex hálózatokban. *Physical Review. E, Statistical, Nonlinear, and Soft Matter Physics*, *67*(2), 026112-1-026112-026112- 026117. <https://doi.org/10.1103/PhysRevE.67.026112>.
- Ray, J. J. (1983). A tekintélyelvűek fele baloldali: Válasz Eysenckre és Stone-ra. *Political Psychology*, 139-143.
- Rummel, RJ (1994) *Death by Government: Népiirtás és tömeggyilkosság a huszadik században*. New Brunswick, NJ: Transaction

- Schein, C., & Gray, K. (2015). Az egyesítő erkölcsi dyad: A liberálisok és a konzervatívok ugyanazt az ártalomalapú erkölcsi sablont osztják meg. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 41(8), 1147-1163.
- Schulz, A. J., & Mullings, L. E. (2006). *Nem, faj, osztály és egészség: Interszekcionális megközelítések*.
Jossey-Bass.
- Scott, J., & Marshall, G. (szerk.). (2009). *A szociológia szótára*. Oxford University Press, USA.
- Sinn, J. S., & Hayes, M. W. (2017). Az erkölcsi alapok lecserélése: An Evolutionary- Coalitional Theory of Liberal-Conservative Differences. *Political Psychology*, 38(6), 1043-1064.
<https://doi.org/10.1111/pops.12361>. <https://doi.org/10.1111/pops.12361>
- Smith, I. H., Aquino, K., Koleva, S., & Graham, J. (2014). Az erkölcsi kötelékek, amelyek összekötnek... még a külső csoportokhoz is: Az erkölcsi identitás és a kötelező erkölcsi alapok interaktív hatása. *Psychological Science*, 25(8), 1554-1562.
- Smith E.R., Sutter M.E., Trujillo M.A., Perrin P.B. & Henry R.S. (2019) A Latent Class Analytic Approach to Identifying Structures of Classist Ideology from World-View Orientations. *J Poverty*. 23(3):253-68.
- Stanley, S. K., & Wilson, M. S. (2019). A társadalmi dominanciaorientáció, a tekintélyelvűség és a környezettel és az éghajlatváltozással kapcsolatos attitűdök közötti kapcsolat metaanalízise. *Journal of Environmental Psychology*, 61, 46-56.
<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2018.12.002>. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2018.12.002>
- Sterling, J., Jost, J. T., & Bonneau, R. (2020). Politikai pszicholingvisztika: A liberális és konzervatív közösségi médiafelhasználók nyelvi szokásainak átfogó elemzése. *Journal of personality and social psychology*.

- Steyvers, M., & Tenenbaum, J. B. (2005). A szemantikus hálózatok nagyléptékű szerkezete: Statisztikai elemzések és a szemantikai növekedés modellje. *Cognitive Science*, 29(1), 41-78. https://doi.org/10.1207/s15516709cog2901_3
https://doi.org/10.1207/s15516709cog2901_3
- Stollberg, J., Fritsche, I., & Jonas, E. (2017). A csoportos váltás: A liberális csoporton belüli normáknak való megfelelés, mint csoportalapú válasz a fenyegetett személyes kontrollra. *Social Cognition*, 35(4), 374-394.
- Stone, W. F. (1980). A baloldali tekintélyelvűség mítosza. *Politikai pszichológia*, 2(3/4), 3-19.
- Stone, W. F., & Smith, L. D. (1993). A tekintélyelvűség: Bal- és jobboldal. In *Erő és gyengeség* (144-156. o.). Springer.
- Strauts, E., & Blanton, H. (2015). Ez nem vicces: A politikai korrektséggel kapcsolatos aggodalom skála műszeres validálása. *Személyiség és egyéni különbségek*, 80, 32-40.
- Strupp-Levitsky, M., Noorbaloochi, S., Shipley, A., & Jost, J. T. (2020). Az erkölcsi "alapok" mint a motivált szociális megismerés terméke: Az empátia és az "individualizáló" és "kötelező" aggodalmak ideológiai eltérésének egyéb pszichológiai alapjai. *PLOS ONE*, 15(11), e0241144. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0241144>.
- Sue, D. W. (2003). *A rasszizmusunk leküzdése: A felszabaduláshoz vezető út*. John Wiley & Sons.
- Sue, D. W. (2010). *Mikroagressziók a mindennapi életben: Race, Gender, and Sexual Orientation*.
John Wiley & Sons.
- Sunstein, C. R. (1999). A csoportos polarizáció törvénye. *University of Chicago Law School, John M. Olin Law & Economics Working Paper*, (91).
- Thorisdottir, H., Jost, J. T., Liviatan, I., & ShROUT, P. E. (2007). A bal-jobb politikai orientáció háttérben álló pszichológiai szükségletek és értékek: Cross-national evidence from Eastern and Western Europe. *Public Opinion Quarterly*, 71(2), 175-203.

Tope D, Pickett JT, Chiricos T. (2015) Anti-minority attitudes and Tea Party Movement membership. *Social Science Research*. 51:322-37.

van Prooijen, J.-W., Krouwel, A. P., Boiten, M., & Eendebak, L. (2015). Félelem a szélsőségek között: Hogyan jelzi előre a politikai ideológia a negatív érzelmeket és a csoporton kívüli derogációt. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 41(4), 485-497.

van der Toorn J, Jost JT, Packer DJ, Noorbaloochi S, Van Bavel JJ. (2017) A hagyomány védelmében: Vallásosság, konzervativizmus és az azonos neműek házasságának ellenzése Észak-Amerikában. *Pers Soc Psychol Bull*. 43(10):1455-68.

Vasilopoulos, P., & Jost, J. T. (2020). Pszichológiai hasonlóságok és különbségek a bal- és jobboldali populisták között: Evidenciák egy országos reprezentatív felmérésből Franciaországban. *Journal of Research in Personality*, 88, 104004.

<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2020.104004> Weber, C. R., & Federico, C. M. (2013). Erkölcsi alapok és az ideológiai preferenciák heterogenitása. *Political Psychology*, 34(1), 107–126. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2012.00922.x>

Weissmann, J. (2013). A professzorok egyre zsugorodó szerepe (1 ábrán). *The Atlantic*, 2013, 1-5.

Whitley Jr, B. E. (1999). Jobboldali tekintélyelvűség, társadalmi dominanciaorientáció és előítélet. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(1), 126.

Wojcik, S., & Hughes, A. (2019). A Twitter-felhasználók felmérése. *Washington, DC: Pew Research Center*.

Zakrisson, I. (2005). A Jobboldali tekintélyelvűség (RWA) skála rövid változatának megalkotása. *Személyiség és egyéni különbségek*, 39(5), 863-872.